

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การประเมิน โครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาการใช้สารเสพติด ใน โรงเรียนเขวาไร่ศึกษา อำเภอ โกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ความหมายและประเภทของสารเสพติด
2. ผลกระทบของสารเสพติด
3. แนวคิดในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาการใช้สารเสพติด
4. บทบาทของโรงเรียนในการป้องกันการติดสารเสพติด
5. บทบาทของผู้บริหาร โรงเรียน
6. บทบาทของครูประจำชั้นและครูปฏิบัติการอื่น ๆ
7. การบริหารงานเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา
8. การประเมิน โครงการ โดยใช้รูปแบบชิปปี
9. โครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาการใช้สารเสพติด โรงเรียนเขวาไร่ศึกษา
10. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความหมายและประเภทของสารเสพติด

1. ความหมายของสารเสพติด

ยาเสพติด ตามความหมายโดยทั่วไป หมายถึง สารหรือยาที่อาจเป็นผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติหรือจากการสังเคราะห์ ซึ่งเมื่อบุคคลใดเสพหรือรับเข้าสู่ร่างกายซ้ำ ๆ กันแล้ว ไม่ว่าจะโดยวิธีการใด ๆ เป็นช่วงระยะ ๆ หรือนานติดต่อกันก็ตาม จะทำให้บุคคลนั้นต้องตกอยู่ใต้อิทธิพลของสารนั้น ทางด้านร่างกายอาจต้องเพิ่มปริมาณการเสพขึ้นเรื่อย ๆ จนทำให้สุขภาพของผู้เสพติดนั้นเสื่อมโทรมลง ประการสำคัญเมื่อถึงเวลาอยากเสพแล้วไม่ได้เสพจะมีการผิดปกติทางด้านจิตใจหรือรวมทั้งทางด้านร่างกาย เกิดขึ้นในผู้เสพได้

นอกจากนั้นยาเสพติดยังมีส่วนเกี่ยวข้องกับบุคคลหลายอาชีพ จึงมีผู้ให้ความหมายแตกต่างกันตามความเกี่ยวพันของยาเสพติดที่มีต่อวิชาชีพของบุคคลนั้น ๆ เช่น ยาเสพติดในความหมายของเภสัชกร คือสิ่งที่ก่อให้เกิดพิษเรื้อรัง และปรากฏอาการของโรคอย่างเห็นได้ชัดเจนภายหลังเมื่อหยุดเสพ แต่ความหมายในทัศนะของนักสังคมสงเคราะห์ คือ

สิ่งที่ก่อให้เกิดความเคียดแค้นในสังคมและความหมายในทัศนะของนักกฎหมาย คือสิ่งที่ทำให้เกิดพิษและพิษของมันเป็นต้นเหตุแห่งอาชญากรรม

องค์การอนามัยโลก (World Health Organization. 1998 : 191) ได้ให้คำจำกัดความของ สารเสพติด ไว้ว่า ยาหรือสารใดก็ตามเมื่อรับเข้าสู่ร่างกายจะโดยการกิน ฉีด สูบ หรือดมก็ตาม ติดต่อกันชั่วระยะเวลาหนึ่งแล้วจะทำให้มีผลต่อร่างกายและจิตใจของผู้ได้รับยาหรือสารนั้นในลักษณะดังต่อไปนี้

1. มีความต้องการอย่างแรงกล้าที่เสพยาหรือสารนั้นต่อไปได้อีก
2. มีความโน้มเอียงที่จะต้องเพิ่มปริมาณยาหรือสารนั้นต่อไปได้อีก ๆ
3. เมื่อหยุดยาหรือสารนั้น จะเกิดอาการอดยาหรืออยากยา
4. ผู้ที่เสพยาหรือสารนั้นเป็นเวลานานจะเกิดผลร้ายต่อสุขภาพทั้งทางร่างกาย

และจิตใจ

พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2528 (2528 : 31) ให้ความหมายว่า หมายถึง “ยาเสพติดให้โทษ” หมายความว่า สารเคมีหรือวัตถุชนิดใด ๆ ซึ่งเมื่อเสพยาเข้าสู่ร่างกายไม่ว่าจะโดยรับประทาน ดม สูบ ฉีด หรือด้วยประการใด ๆ แล้วทำให้เกิดผลต่อร่างกายและจิตใจในลักษณะสำคัญ เช่น ต้องเพิ่มขนาดการเสพยาขึ้นเป็นลำดับ มีอาการถอนยาเมื่อขาดยา มีความต้องการเสพยาทั้งทางร่างกาย และจิตใจอย่างรุนแรงตลอดเวลา และสุขภาพโดยทั่วไปจะทรุดโทรมลง กับให้รวมตลอดถึงพืชหรือส่วนของพืชที่เป็นหรือให้ผลผลิตเป็นยาเสพติดให้โทษหรืออาจใช้ผลิตเป็นยาเสพติดให้โทษ และสารเคมีที่ใช้ในการผลิตยาเสพติดให้โทษด้วย ทั้งนี้ ตามรัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษา แต่ไม่หมายความถึงยาสามัญประจำบ้านบางตำรับตามกฎหมายว่าด้วยยาที่มียาเสพติดให้โทษผสมอยู่

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (2534 : 16) ได้ให้ความหมายของยาเสพติดว่า หมายถึง สารหรือยาที่อาจเป็นผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติ หรือจากการสังเคราะห์ ซึ่งเมื่อบุคคลใดเสพยาเข้าไปในร่างกายซ้ำกันแล้วไม่ว่าจะเป็นวิธีการใด ๆ เป็นช่วงระยะ ๆ หรือนานติดต่อกันก็ตาม จะทำให้บุคคลนั้นตกอยู่ในอำนาจ หรือเป็นทาสของสิ่งนั้นทางด้านร่างกาย และจิตใจเพียงอย่างเดียว นอกจากนี้ยังเพิ่มขนาดและช่วงเวลาให้มากขึ้นในผู้เสพนั่น

จากนิยามข้างต้น จึงพอสรุปได้ว่า สารเสพติด หมายถึง ยาหรือสารใดก็ตาม ซึ่งเมื่อเสพยาหรือรับเข้าสู่ร่างกาย โดยการกิน ฉีด สูบ หรือดม ติดต่อกันชั่วระยะเวลาหนึ่ง ก็จะติดแล้วไม่ได้เสพยาจะทำให้เกิดการอยากยา และมีอาการผิดปกติทางด้านร่างกายและจิตใจ

2. ประเภทของสารเสพติด

2.1 ยาเสพติดจำแนกตามแหล่งที่เกิด ได้แก่

2.1.1 ยาเสพติดธรรมชาติ (Natural drugs) คือ ยาเสพติดที่ผลิตได้มาจากพืช เช่น ฝิ่น กระต่อม กัญชา

2.1.2 ยาเสพติดสังเคราะห์ (Synthetic drugs) คือ ยาเสพติดที่ผลิตขึ้นด้วยกรรมวิธีทางเคมี เช่น เฮโรอีน แอมเฟตามีน

2.2 แบ่งตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 ได้ดังนี้

ประเภท 1 ยาเสพติดให้โทษชนิดร้ายแรงไม่เป็นประโยชน์ทางการแพทย์ เช่น เฮโรอีน (Heroin) แอมเฟตามีน (Amphetamine) เมทแอมเฟตามีน (Methamphetamine) แอลเอสดี (L.S.D.) เอ็กซ์ตาซี (Ecstasy) หรือ MDAMA

ประเภท 2 ยาเสพติดให้โทษทั่วไป เช่น ฝิ่น (Opium) มอร์ฟีน (Morphine) โคลเคนหรือโคเคอีน (Cocaine) เมทาโดน (Methadone)

ประเภท 3 ยาเสพติดให้โทษที่มียาเสพติดให้โทษประเภท 2 ผสมอยู่ เช่น ยาแก้ไอที่มีโคเคอีนผสมอยู่

ประเภท 4 สารเคมีที่ใช้ในการผลิตยาเสพติดประเภท 1 หรือ ประเภท 2 ผสมอยู่ เช่น อะเซติกแอนไฮไดรด์ (Aceticanhydride) อะเซทิลคลอไรด์ (Acetylchloride) เอทิลิดีนไดอะเตต (Ethylidinediacetaate) ไลเซอร์จิก อาซิก (Lysergic Acid)

ประเภท 5 ยาเสพติดให้โทษที่มีได้เข้าอยู่ในประเภท 1 ถึง ประเภท 4 เช่น ฝิ่นกัญชา ฝิ่น กระต่อม ฝิ่นฝิ่น (ซึ่งหมายรวมถึงพันธุ์ฝิ่น เมล็ดฝิ่น กล้าฝิ่น ฟางฝิ่น) ฝิ่น เห็ดขี้ควาย

2.3 แบ่งตามการออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท

2.3.1 ยาเสพติดประเภทกดประสาท เช่น ฝิ่นมอร์ฟีน เฮโรอีน ยากล่อมประสาท สารระเหย

2.3.2 ยาเสพติดประเภทกระตุ้นประสาท เช่น แอมเฟตามีน กระต่อม โคลเคน

2.3.3 ยาเสพติดประเภทหลอนประสาท เช่น แอลเอสดี ดีเอ็มที เห็ดขี้ควาย

2.3.4 ยาเสพติดประเภทออกฤทธิ์ผสมผสาน (อาจกด กระตุ้นหรือหลอนประสาทร่วมกัน) เช่น กัญชา

2.4 แบ่งตามองค์การอนามัยโลก

2.4.1 ประเภทผื่น หรือมอร์ฟีน รวมทั้งยาที่มีฤทธิ์คล้ายมอร์ฟีน เช่น ผื่นมอร์ฟีน เฮโรอีน เพธิดีน

2.4.2 ประเภทบาบิทูเรทรวมทั้งยาที่มีฤทธิ์ทำนองเดียวกัน เช่น เซโคบาร์บิทัล อะโมบาร์บิทัล พาราเลดีไฮด์ เมโพรบาเมท ไดอาซแพม คลอไดอาซีพอกไซด์

2.4.3 ประเภทแอลกอฮอล์ เช่น เหล้า เบียร์ วิสกี้

2.4.4 ประเภทแอมเฟตามีน เช่น แอมเฟตามีน เดกซ์แอมเฟตามีน

2.4.5 ประเภทโคเคน โบโคคา

2.4.6 ประเภทกัญชา ใบกัญชา ยางกัญชา

2.4.7 ประเภทคัท ใบคัท ใบกระท่อม

2.4.8 ประเภทหลอนประสาท เช่น แอลเอสดี ดีเอ็มที เมสคาลิน เมล็ดมอร์นิงโกลดี ต้นลำโพง เห็ดเมาบางชนิด

2.4.9 ประเภทอื่น ๆ เป็นพวกที่ไม่สามารถเข้าประเภทใดได้ เช่น ทินเนอร์ เบนซิน น้ำยาล้างเล็บ ยาแก้ปวด บุหรี่

ผลกระทบของปัญหาสารเสพติด

1. **ผลกระทบต่อเศรษฐกิจ** ยาเสพติดเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความสูญเสียทาง เศรษฐกิจอย่างมากมาย ทั้งทางตรงและทางอ้อม ทั้งต่อตัวผู้เสพเอง และต่อประเทศชาติโดยเฉพาะ ในส่วนของรัฐบาลที่ต้องสูญเสียงบประมาณเพื่อใช้จ่ายในการดำเนินงานป้องกันแก้ไขและบำบัดรักษาปีหนึ่ง ๆ เป็นจำนวนมากแทนที่จะทำงบประมาณเหล่านั้นไปทำประโยชน์ ในการพัฒนาเศรษฐกิจในด้านต่าง ๆ ที่จำเป็นของประเทศ

2. **ผลกระทบต่อสังคม** ยาเสพติดเป็นสิ่งชักนำให้มนุษย์ในสังคม เกิดพฤติกรรม เบี่ยงเบนไปในทางลบ ทั้งปัญหาอาชญากรรม โสเภณี การว่างงาน ล้วนแต่มีสาเหตุจาก สารเสพติดจึงนับเป็นตัวทำลายความสงบสุข และระเบียบแบบแผน ประเพณีอันดีงาม ของสังคม รวมทั้งทำลายความมั่นคงของประเทศชาติอย่างร้ายแรง

แนวคิดในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาการใช้สารเสพติด

การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติดในสถานศึกษา จำเป็นต้อง ดำเนินการด้วยวิธีที่เหมาะสมสำหรับกลุ่มเป้าหมาย โดยระดมทรัพยากรทางการศึกษาและ

ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ดังนี้

1. การจำแนกกลุ่มเป้าหมายโดยการจำแนกนักเรียนออกตามลักษณะของพฤติกรรมที่แสดงออกโดยแบ่งเป็น 4 กลุ่มหลัก คือ

1.1 กลุ่มนักเรียนที่ไม่เคยใช้สารเสพติด

1.2 กลุ่มนักเรียนที่มีประสบการณ์ในการใช้สารเสพติด และมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนอื่น ๆ แต่ยังไม่ติดสารเสพติด

1.3 กลุ่มนักเรียนที่ติดสารเสพติด

1.4 กลุ่มนักเรียนที่มีส่วนในกระบวนการค้าสารเสพติด

การจำแนกกลุ่มเป้าหมายตามลักษณะของพฤติกรรมเสี่ยงเช่นนี้ จะทำให้สามารถกำหนดมาตรการที่ดำเนินการกับแต่ละกลุ่มได้อย่างชัดเจน

2. ผสมผสานมาตรการในการดำเนินงาน โดยใช้มาตรการ 3 มาตรการ คือ

2.1 การป้องกันสารเสพติดโดยดำเนินการทั้งการให้การศึกษาและการแทรกแซงพฤติกรรมการใช้สารเสพติด

2.2 การบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพ

2.3 การปราบปรามสารเสพติด

3. ระดมทรัพยากรของโรงเรียนและชุมชนให้มีส่วนร่วมในการดำเนินการป้องกันแก้ไขปัญหาสารเสพติด (แนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในสถานศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ. 2538 : 6-7)

ในส่วนของกระทรวงศึกษาธิการ ได้เล็งเห็นพินิจจากปัญหายาเสพติดว่าเป็นปัญหาที่สำคัญ ปัญหาหนึ่งของสังคม ได้ให้ความสนใจปัญหายาเสพติดของนักเรียนมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2520 และได้ตั้งคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการใช้นาเสพติดในสถานศึกษากระทรวงศึกษาธิการ คณะกรรมการอำนวยการในคณะกรรมการ คณะนี้ ได้กำหนดแนวคิดพื้นฐานเพื่อเป็นหลักในการดำเนินการไว้ 4 ประการ คือ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2537 : 3)

3.1 จะไม่แก้ปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา โดยวิธีการดำเนินตามหลังปัญหาตลอดไปเพราะวิธีเช่นนี้ไม่ช่วยให้สกัดกั้นและป้องกันปัญหาได้

3.2 การรณรงค์ต่อต้านการแพร่ระบาดของยาเสพติดในสถานศึกษาจะต้องดำเนินให้ทั่วทุกท้องที่โดยทันที

3.3 การปฏิบัติในสถานศึกษา จะต้องมีการบำบัด สกัดกันและป้องกัน ตามแต่สภาพของท้องถิ่นและสภาพของปัญหาของสถานศึกษาแต่ละแห่ง

3.4 การป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในสถานศึกษา จะต้องกระทำ ติดต่อกันเป็นกระบวนการและกลมกลืนไปกับกิจกรรมการเรียนการสอนตามปกติ มิใช่ เหตุการณ์พิเศษที่จัดเป็นครั้งคราวเท่านั้น

บทบาทของโรงเรียนในการป้องกันการติดสารเสพติด

1. การป้องกันการติดสารเสพติดในเชิงปฏิบัติ

การป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษาส่วนมากกระทำในเชิงปฏิบัติ ซึ่ง สุรพล ปรานวนิช (2524 : 110-113) ได้จำแนกการป้องกันในเชิงปฏิบัติเป็น 3 ประเภท คือ การป้องกันในวงกว้าง การป้องกันในวงแคบ และการป้องกันกรณีพิเศษ

1.1 การป้องกันในวงกว้าง การป้องกันปัญหาเสพติดในลักษณะนี้ มุ่งหวัง เพื่อให้ ประชาชนกลุ่มต่าง ๆ ได้ตระหนักในพิษภัยยาเสพติด ตลอดจนมีความรู้ความเข้าใจ ในปัญหาเสพติดอย่างถูกต้อง นอกจากนี้ยังมีจุดประสงค์ที่จะเสริมสร้างภาวะแวดล้อมที่มี ส่วนสำคัญต่อบุคคล อย่างไรก็ตาม การป้องกันก็มิได้มีการกำหนดขอบเขตหรือพื้นที่ ในการดำเนินงานอย่างชัดเจน ทั้งนี้เนื่องมาจากการป้องกันในวงกว้างถือเป็นมาตรการเบื้องต้น การป้องกันในวงกว้างอาจ ทำได้หลายลักษณะ ดังนี้

1.1.1 การเผยแพร่ข่าวสาร การเผยแพร่ข่าวสารแก่ประชาชนกลุ่มต่าง ๆ เป็นวิธีการหนึ่งที่ใช้กันอย่างแพร่หลาย การเผยแพร่งดงามอาจอาศัยช่องทางสื่อมวลชนและ สื่อบุคคล

1.1.2 การให้การศึกษา ปัญหาเสพติดเป็นปัญหาต้องกระทำตั้งแต่ ระยะเวลาของชีวิต ดังนั้น ในทางปฏิบัติจึงต้องอาศัยการศึกษาเป็นช่องทางในทางป้องกัน การป้องกันด้วยวิธีนี้กระทำได้โดยสอดแทรกความรู้เรื่องยาเสพติด ไว้ในหลักสูตรการศึกษา ระดับชั้นต่าง ๆ

1.1.3 การจัดกิจกรรมทางเลือก สาเหตุที่สำคัญอย่างหนึ่งที่ทำให้คนใช้ ยาเสพติดเพื่อแก้ปัญหา ก็เพราะบุคคลไม่มีทางเลือกอื่นที่มีคุณค่า ดังนั้นในการจัดหาทางเลือก อื่น ๆ จึงเป็นการสร้างสภาพแวดล้อมที่ช่วยให้บุคคลรอดพ้นจากปัญหาเสพติดได้ ทางเลือก ดังกล่าว ได้แก่ การนันทนาการ การให้คำปรึกษา การออกกำลังกายด้วยการเล่นกีฬา เป็นต้น

1.2 การป้องกันในวงแคบ สำหรับบุคคลบางกลุ่มหรือพื้นที่บางแห่ง ซึ่ง ล่อแหลมต่อปัญหา การป้องกันด้วยวิธีป้องกันในวงกว้าง ไม่สามารถที่แก้ปัญหาได้ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องดำเนินการแก้ปัญหา โดยกำหนดขอบเขตหรือกลุ่มบุคคลให้แคบลง เพื่อให้ การดำเนินงานปรากฏผลอย่างทันที่ กลุ่มบุคคลและพื้นที่ซึ่งจำเป็นจะต้องใช้มาตรการ ป้องกันในวงแคบ เช่น กลุ่มวัยรุ่น กลุ่มผู้ว่างงาน พื้นที่ในเขตสลัม หรือชุมชนบางแห่งที่มี การแพร่ระบาดของยาเสพติดอย่างกว้างขวาง

1.3 การป้องกันกรณีพิเศษ ปัญหาบางกรณีจำเป็นต้องใช้วิธีการแก้ไขเป็นพิเศษ เช่น ผู้ที่กำลังเผชิญปัญหาคับข้องใจ ซึ่งต้องการความช่วยเหลืออย่างรีบด่วน หรือการป้องกัน ผู้เลิกล้มให้กลับไปติดซ้ำ ปัญหาเหล่านี้จำเป็นต้องใช้วิธีการป้องกันเป็นกรณีพิเศษ ทั้งนี้เพื่อ แก้ปัญหาได้อย่างทันที่

2. หลักและแนวความคิดในการป้องกันการพึ่งพาสารเสพติด

หลักและแนวความคิดในการป้องกันการพึ่งพาสารเสพติด ดังนี้ (วินัย เกษมเศรษฐี. 2539 : 91)

- 2.1 การปรับปรุงการสื่อความหมายและความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่ม
- 2.2 การปรับปรุงนิสัยทางสุขภาพและอนามัย
- 2.3 การจัดข้อเสนอแนะที่มีความแม่นยำเกี่ยวกับเรื่องตัวยา ฤทธิ์ของยา ใช้สร้างเสริม ความเข้าใจในการใช้ยา ได้อย่างถูกต้อง
- 2.4 การส่งเสริมให้เกิดความรู้สึกรับผิดชอบตนเอง
- 2.5 การให้แสดงออกในด้านจินตนาการความสนใจ ความคิดสร้างสรรค์ และ เมตตากรุณา
- 2.6 การช่วยเหลือให้เรียนรู้ในเรื่องความโกรธ ความเสียใจ และความผิดหวัง
- 2.7 การส่งเสริมให้มีโอกาสที่จะได้รับประสบการณ์ที่ดีในบ้าน สถานที่ทำงาน และชุมชน

3. แนวคิดเกี่ยวกับการป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษา

ได้มีสถาบันที่เกี่ยวข้อง ในสาขาวิชาต่าง ๆ ได้ให้ทัศนะไว้หลากหลาย ดังนี้

- 3.1 การรณรงค์ต่อต้านการแพร่ระบาดของยาเสพติดในสถานศึกษาต่าง ๆ นั้น ควรแบ่งสถานศึกษาออกเป็น 3 ประเภท ตามลักษณะของสังคมแวดล้อม ได้แก่ (กรม การฝึกหัดครู. 2525 : 220)

ประเภทที่ 1 สถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในดงขาหรือแหล่งที่มียาเสพติดกำลัง
ระบาดอย่างหนัก

ประเภทที่ 2 สถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในท้องที่ชานเมืองที่ยาเสพติดกำลัง
แพร่ระบาดสถานศึกษาประเภทนี้ เรียกว่า สถานศึกษาในท้องที่แพร่ยา

ประเภทที่ 3 สถานศึกษาในท้องที่ ๆ ยาเสพติดยังระบาดไปไม่ถึง
หรือยังไม่สัมผัสยา

3.2 แนวความคิดที่เป็นบรรทัดฐานเกี่ยวกับการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดไว้
4 วิธี ได้แก่ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2525 : 11-12)

3.2.1 การป้องกันโดยการใช้หลักกฎหมายและศีลธรรม ซึ่งต้องอาศัย
การลงโทษและการขู่ว่าจะลงโทษ จะช่วยให้คนกลัวไม่กล้าทำ การออก กฎหมาย
ตราบทลงโทษ และบังคับใช้กฎหมายนั้น เป็นมาตรการสำหรับการป้องกันตามวิธีนี้

3.2.2 อาศัยหลักทางแพทย์และอนามัย เป็นการสกัดกั้นมิให้ผู้ติดยาเสพติด
ทำการแพร่ระบาดไปถึงผู้อื่นได้ มีการค้นหาผู้ติดยาเสพติดให้พบ แล้วจัดการให้การบำบัดรักษา
การให้ความรู้เกี่ยวกับพิษภัยและโทษของยาเสพติดเป็นเกณฑ์สำคัญ การให้การศึกษากับ
การใช้ยาในทางที่ผิด ถือเป็นหลักกว่า ทุกคนปรารถนาที่จะมีสุขภาพสมบูรณ์ และกลัวต่อ
โรคร้ายไข้เจ็บที่จะทำลายสุขภาพของตน

3.2.3 อาศัยหลักจิตวิทยาสังคม วิธีนี้เน้นในข้อที่ว่า การใช้ยาและการไม่ใช้
ยาเสพติดนั้นเป็นพฤติกรรมของมนุษย์ ซึ่งมีความสลับซับซ้อน ไม่แน่นอนเปลี่ยนแปลงได้ตาม
สภาพสังคมและวัฒนธรรม วิธีนี้ถือว่าข้อมูลที่ให้อย่างเถื่อนกลาง และฝ่ายผู้รับรับไว้เฉย ๆ จะมี
โอกาสก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้น้อยเต็มที่ แม้ว่าจะช่วยส่งเสริมพฤติกรรม
ดั้งเดิมได้บ้างก็ตามและถึงแม้ว่าจะเป็นข้อมูลที่คัดเลือกอย่างดีหากไม่มีการนำข้อมูลไปใช้
และข้อมูลนั้นไม่สอดคล้องกับความน่าเชื่อถือและวิถีชีวิตส่วนบุคคล ก็จะไม่มีผลในการเปลี่ยนแปลง
พฤติกรรมเลย อีกประการหนึ่งการตัดสินใจใช้ยาหรือไม่ใช้ยา ข้อมูลความรู้จะต้องเป็น
องค์ประกอบในการพิจารณาเรื่องค่านิยม การตัดสินใจและแก้ไขปัญหา การป้องกันตาม
แนวความคิดนี้ให้ความสนใจกับความต้องการทางสังคมและส่วนตัว ซึ่งเป็นสิ่งที่ทดแทน
ให้ไม่ไปติดยาเสพติด และให้ความสนใจปัญหาพื้นฐานที่อาจเป็นตัวการทำให้มีการใช้
ยาเสพติด

3.2.4 การป้องกันที่อาศัยหลักทางสังคมวัฒนธรรม วิธีนี้เห็นว่าสิ่งแวดล้อม
ทางสังคมมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมมาก แทนที่จะแนะนำให้บุคคลปรับตัวเข้ากับ

สถานะของสังคมวิธีนี้กลับเห็นว่าบางสิ่งบางอย่างของสังคมควรได้รับการปรับปรุงให้เหมาะสมกับบุคคลและความต้องการ โดยธรรมชาติของมนุษย์

3.3 งานป้องกันทั่ว ๆ ไป สำหรับสถานศึกษาต่าง ๆ อาจทำได้หลายกรณี ดังนี้

3.3.1 การให้ข้อมูลความรู้ เกี่ยวกับพิษภัยของยาเสพติดและการป้องกันตนเองให้พ้นจากภัยยาเสพติด ซึ่งสถานศึกษาต่าง ๆ กระทำโดยอาศัยกิจกรรมในกระบวนการเรียนการสอนตามปกติประกอบด้วย การบรรยาย อภิปราย อบรม จัดนิทรรศการ เป็นต้น

3.3.2 การกำจัดโอกาสสมัครมั่วสุม โดยการสอดส่องดูแลอย่างใกล้ชิด มิให้นักเรียนมีโอกาสนอกสถานที่ลับหูลับตาตามลำพัง

3.3.3 การปรับปรุงการเรียนการสอน ให้สนุกสนานเพลิดเพลิน มีชีวิตชีวา ปราศจากความเครียด ความขัดแย้งทางอารมณ์ จะเป็นเครื่องช่วยให้มีสุขภาพจิตดี สามารถประพฤติตนเยี่ยงนักเรียนทั่วไป

3.3.4 การปรับปรุงบรรยากาศในโรงเรียน โดยการเพิ่มความสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียนสร้างความรู้สึกรักให้นักเรียนรู้สึกว่าเป็นบุคคลที่จะพึ่งพาอาศัยได้ นักเรียนมีความรู้สึกไว้วางใจเป็นกันเอง

3.3.5 จัดค่ายบำบัดรักษา ค่ายเยาวชนอาสาต้านภัยยาเสพติด และจัดกิจกรรมรณรงค์ต่อต้านยาเสพติดอย่างหลากหลาย

บทบาทของผู้บริหารโรงเรียน

ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา มีบทบาทสำคัญที่ช่วยให้การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียน ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ กล่าวคือ หัวหน้าสถานศึกษา หรือผู้บริหารโรงเรียน ควรปฏิบัติตามแนวทาง ดังนี้ (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. 2534 ก : 115-119)

1. จัดให้มีการศึกษาอบรมเกี่ยวกับโทษภัยของยาเสพติด และวิธีการป้องกันแก่นักเรียนอยู่เสมอ เมื่อนักเรียนได้รับความรับความเข้าใจอย่างแท้จริงจากโรงเรียนแล้ว ก็จะไม่ตกเป็นทาสของยาเสพติดได้โดยง่าย

2. จัดให้มีบุคลากรรับผิดชอบ ในด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียน เช่น คณะกรรมการป้องกันใช้ยาเสพติด ครูแนะแนว นักสังคมสงเคราะห์ เป็นต้น

3. การจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการป้องกันยาเสพติด เช่น การเชิญวิทยากรมาให้ความรู้ เรื่องยาเสพติด การจัดนิทรรศการต่อต้านยาเสพติด การจัดตั้งชมรมเพื่อการศึกษาหรือนันทนาการ เป็นต้น

บทบาทของครูประจำชั้นและครูปฏิบัติการอื่น ๆ

1. บทบาทของครูประจำชั้น

ครูเป็นบุคคลสำคัญในโรงเรียนที่จะให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันยาเสพติด ตลอดจนช่วยแก้ปัญหาเสพติดแก่นักเรียนได้อย่างดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูผู้สอนเรื่องยาเสพติด หรือครูประจำชั้น ซึ่งมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับนักเรียนในเรื่องนี้เป็นอย่างมาก กล่าวถึง บทบาทของครูในเรื่องนี้ไว้ 3 ประการ คือ (Patricia. 1971 : 5455-5456)

- 1.1 เป็นผู้มีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ ตลอดจนเนื้อหา ของโปรแกรมการสอนเรื่องยาเสพติด
- 1.2 เป็นผู้เลือกใช้ข้อมูล เทคนิควิธีการสอน และกิจกรรมที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ
- 1.3 เป็นผู้ประเมินผลตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

2. แนวปฏิบัติสำหรับครูประจำชั้น

ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดแก่นักเรียนไว้ดังนี้ (สำนักงาน ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. 2534 ข : 162-164)

- 2.1 ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ เพื่ออบรมชี้แจงให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ และสามารถป้องกันตนเองจากพิษภัยของยาเสพติดได้ โดยครูควรพยายาม สอดแทรกคำชี้แจงทุกโอกาสที่สามารถกระทำได้ มิใช่เฉพาะในช่วงเวลาที่มีการเรียนการสอน เรื่องยาเสพติดเท่านั้น
- 2.2 สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในชั้นของตนอยู่เสมอ ว่านักเรียนคนใด มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนออกไปจากสภาพปกติบ้าง และบันทึกพฤติกรรมนั้นในทะเบียนประวัติ ของนักเรียน เพื่อประกอบการพิจารณาหาทางช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาเรื่องยาเสพติดต่อไป
- 2.3 เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของนักเรียนตามโอกาสที่จะทำได้ เช่น กิจกรรม เสริมหลักสูตรดนตรีและกีฬา เป็นต้น เพื่อสร้างความใกล้ชิดสนิทสนมและช่วยในการ สอดส่องดูแลพฤติกรรมของนักเรียน หรือไปเยี่ยมบ้านนักเรียน โดยเฉพาะนักเรียนที่อยู่ใน แหล่งเสื่อมโทรม หอพัก เพื่อประเมินสภาพแวดล้อมทางสังคมของนักเรียน ว่าเป็นสาเหตุ นำไปสู่ปัญหายาเสพติดหรือไม่

2.4 ในกรณีที่สงสัย หรือรู้ว่านักเรียนคนใดมีพฤติกรรมไม่เหมาะสมเกี่ยวกับ ยาเสพติด ต้องรีบดำเนินการช่วยเหลือแก้ไขสถานการณ์ตามที่เห็นสมควร โดยทันที

3. คุณสมบัติของครูผู้สอนเรื่องยาเสพติด

ควรประกอบด้วยลักษณะต่อไปนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2537 : 15-16)

- 3.1 มีความเข้าใจในพฤติกรรมของนักเรียนในเรื่องของวัยและระดับชั้นต่าง ๆ
- 3.2 มีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับเรื่องยาเสพติดเป็นอย่างดี
- 3.3 มีความคุ้นเคยกับสภาพปัญหาเสพติดในท้องถิ่นนั้น ๆ
- 3.4 มีความรู้เกี่ยวกับเทคนิควิธีการสอนหลาย ๆ แบบ
- 3.5 มีความเข้าใจเกี่ยวกับเทคนิควิธีการสอนหลาย ๆ แบบ
- 3.6 มีความสนใจใฝ่รู้
- 3.7 มีความสามารถในการค้นหาความผิดปกติทางกาย อารมณ์ และพฤติกรรมของนักเรียนตลอดจนการแก้ไขอย่างเหมาะสม
- 3.8 มีความสามารถในการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดภายนอกโรงเรียนได้

4. บทบาทของครูประจำชั้นระดับมัธยมศึกษา

ครูประจำชั้นเป็นบุคคลสำคัญ โดยเฉพาะในระดับมัธยมศึกษา เพราะเป็นผู้ใกล้ชิดนักเรียนมากสามารถที่จะรู้จักนักเรียนได้ดีที่สุด เมื่อนักเรียนมีปัญหาหรือมีความเปลี่ยนแปลงใด ๆ เกิดขึ้น ครูประจำชั้นควรจะเป็นผู้สังเกตพบ รับรู้ และให้การช่วยเหลือเป็นคนแรก ครูประจำชั้นควรปฏิบัติ ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2538 : 42)

- 4.1 ศึกษาประวัตินักเรียนในความรับผิดชอบโดยละเอียด
- 4.2 สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในชั้นของตนเสมอ ว่ามีนักเรียนคนใดที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนจากปกติ
- 4.3 บันทึกการสังเกตพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนของนักเรียน หรือข้อมูลอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน ซึ่งครูเห็นว่าจะเป็นพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนสะสมของนักเรียนเป็นรายบุคคล
- 4.4 รายงานให้คณะกรรมการป้องกันสารเสพติดของโรงเรียนทราบ หรือให้ความช่วยเหลือแก้ปัญหาในกรณีที่แน่ใจว่านักเรียนกำลังประสบปัญหา เพื่อนักเรียนจะได้รับ การปฏิบัติที่เหมาะสมต่อไป

4.5 นำนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน เพื่อป้องกันมิให้นักเรียนแยกตัวไปในที่ไม่เหมาะสม และครูควรเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของนักเรียนด้วย

การบริหารงานเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติด

การบริหารงานให้มีคุณภาพเป็นการจัดระบบการทำงาน เพื่อให้ผลงานได้สร้าง ความพึงพอใจ ความประทับใจ และความมั่นใจแก่บุคลากรทั้งภายในและภายนอก สามารถ แบ่งระดับการดำเนินการบริหารงานให้มีคุณภาพ ได้ 3 ลักษณะ ดังนี้

1. การบริหารคุณภาพ หมายถึง การกำหนดทิศทาง หรือแนวทางอย่างกว้าง ๆ ในการดำเนินการ ซึ่งเป็นภารกิจของผู้บริหาร
2. การบริหารคุณภาพ หมายถึง การนำนโยบายคุณภาพ มากำหนดให้เป็น เป้าหมายคุณภาพ จากนั้นจะต้องมีการกำหนดเป็นแผนคุณภาพ สำหรับกำหนดการดำเนินงาน ต่อไป ซึ่งจะเป็นภารกิจของผู้บริหารระดับรองลงมา
3. การดำเนินการให้เกิดคุณภาพ หมายถึง การดำเนินการปฏิบัติการให้ผลงาน เป็นไปตามแผนคุณภาพ ซึ่งจะต้องมีการตรวจติดตาม ปรับปรุงแก้ไข รวมถึงการป้องกันปัญหา ต่อไป

ในการบริหารงานให้มีคุณภาพนี้ มีภารกิจหลัก 4 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 การวางแผน (Plan - P)

ขั้นที่ 2 การปฏิบัติตามแผน (Do - D)

ขั้นที่ 3 การตรวจสอบผลการปฏิบัติ (Check - C)

ขั้นที่ 4 การสรุปและแก้ไขข้อบกพร่อง (Action - A)

ขั้นตอนทั้ง 4 นี้จะต้องปฏิบัติต่อเนื่องกันไปไม่สิ้นสุด ซึ่งเขียนได้ว่า Plan-Do-Check-Action หรือ PDCA ซึ่งเหมือนกับเป็นวงจรอันหนึ่ง เรียกว่า วงจรเดมมิง

วงจรเดมมิง จึงเป็นกระบวนการบริหารจัดการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการ พัฒนาคุณภาพให้เป็นที่ไปตามมาตรฐานที่ต้องการ โดยมีรายละเอียดขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวางแผน

การวางแผนงานจะช่วยพัฒนาความคิดต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ แผนที่ดีจะต้อง SMART ลักษณะดังนี้

S = SPECIFIC เฉพาะเจาะจง มีความชัดเจน

M = MEASURABLE สามารถวัดได้

A = ATTAINABLE	สามารถบรรลุผลสำเร็จได้
R = REALISTIC	อยู่บนพื้นฐานของความจริง
T = TIMELY	มีกรอบเวลาดำหนด

ขั้นตอนที่ 2 การปฏิบัติตามแผน

ประกอบด้วยการทำงาน 3 ระยะ คือ

1. การวางกำหนดการ ได้แก่ การแยกแยะกิจกรรมต่าง ๆ ที่ต้องกระทำ กำหนดเวลาที่คาดว่าจะต้องใช้ในกิจกรรมแต่ละอย่าง และการจัดสรรทรัพยากรต่าง ๆ อย่างเหมาะสม
2. การจัดการแบบแมทริกซ์ (Matrix management) ได้แก่ การนำเอาผู้เชี่ยวชาญหลายแขนงจากแหล่งต่าง ๆ ช่วยประสานงานและปฏิบัติตามแผนที่วางแผนไว้
3. การพัฒนาขีดความสามารถในการทำงานของผู้ร่วมงาน ได้แก่ ให้ผู้ร่วมงานเข้าใจถึงงานทั้งหมด ทราบเหตุผลที่ต้องกระทำ ใช้ดุลยพินิจอันเหมาะสมในการปฏิบัติงาน ด้วยความยืดหยุ่น ภายใต้ข้อจำกัดของแนวทางที่กำหนดไว้

ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบ

มีกระบวนการดังนี้

1. กำหนดวัตถุประสงค์ ของการตรวจสอบ
2. รวบรวมข้อมูลสำหรับพิจารณา
3. พิจารณากระบวนการทำงานเป็นตอน ๆ เพื่อแสดงจำนวน และคุณภาพของผลงานที่ได้รับในแต่ละขั้นตอน เปรียบเทียบกับที่ได้วางแผนไว้
4. การรายงาน จะเสนอผลการประเมินรวมทั้งมาตรการป้องกันความผิดพลาดหรือความล้มเหลวอย่างเป็นทางการ หรือแบบย่ออย่างไม่เป็นทางการก็ได้

ขั้นตอนที่ 4 การสรุปและแก้ไขข้อบกพร่อง

ผลของการตรวจสอบหากพบว่าเกิดข้อบกพร่องขึ้น ทำให้งานได้ไม่ตรงตามเป้าหมายหรือผลงานไม่ได้มาตรฐานให้ปฏิบัติการแก้ไขปัญหาคตามลักษณะปัญหาที่ค้นพบ ถ้าผลงานเบี่ยงเบนไปจากเป้าหมาย ต้องแก้ไขที่ต้นเหตุ

ในการแก้ไขปัญหาเพื่อให้ผลงานได้มาตรฐานอาจใช้มาตรการ ทบทวนนโยบาย ปรับปรุงระบบหรือวิธีการทำงาน หรือปรับปรุงกระบวนการทำงาน

การบริหารงานเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา

1. รูปแบบการบริหารงานเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา

เพื่อให้การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดมีประสิทธิภาพ โรงเรียนควรบริหารจัดการ เรื่องราวต่าง ๆ ดังนี้

1.1 การกำหนดนโยบาย รัฐบาลมีนโยบายที่เน้นความสำคัญของการดำเนินการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับมัธยมศึกษาและอาชีวศึกษา สถานศึกษาทุกระดับ ได้สนองตอบและเร่งรัดการดำเนินงานอย่างจริงจังและต่อเนื่องมาโดยตลอด ผู้บริหารสถานศึกษาควรประชุมชี้แจง ทำความเข้าใจและแสวงหาความร่วมมือในการดำเนินงานจากบุคลากรในสถานศึกษา โดยให้ครู- อาจารย์ทุกคนถือเป็นหน้าที่ที่จะต้องป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ไปยังพ่อแม่ ผู้ปกครองนักเรียนให้เอาใจใส่สอดส่อง ดูแลความประพฤติของนักเรียน สร้างความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัว และให้ความรักความอบอุ่นแก่บุตรหลานของตน เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ โรงเรียนควรดำเนินงานให้ความรู้ในการป้องกันยาเสพติดให้กับผู้ปกครองและชุมชน อีกทางหนึ่งด้วย

1.2 จัดตั้งทีมงานในการบริหารงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด การสร้างทีมงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา ควรมีครู-อาจารย์หลายฝ่าย เช่น ฝ่ายปกครอง ฝ่ายแนะแนว ฝ่ายกิจกรรม อาจารย์ประจำชั้น อาจารย์ที่ปรึกษา ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน โดยมีผู้ช่วยผู้อำนวยการ หรือผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ฝ่ายปกครอง เป็นหัวหน้าคณะทำงาน มีภารกิจดังนี้

1.2.1 สํารวจ วิเคราะห์สภาพปัญหายาเสพติด และพฤติกรรมเบี่ยงเบนอื่น ๆ ของนักเรียนและในชุมชนโดยรอบสถานศึกษา

1.2.2 กำหนดแนวทางและดำเนินกิจกรรมจากผลของการศึกษาสภาพปัญหา แนวทางการดำเนินงานนี้ครอบคลุมการดำเนินงานกับนักเรียนกลุ่มเป้าหมายที่โรงเรียนกำหนดขึ้น

1.2.3 แสวงหาความร่วมมือจากชุมชน บุคลากรในชุมชน เช่น ตำรวจ แพทย์ และผู้นำชุมชนอื่น ๆ ควรเชิญเชิญเข้ามา ให้มีบทบาทในการแก้ปัญหาร่วมกับโรงเรียนหรือสถานศึกษาด้วย

1.2.4 ติดตามประเมินผลและรายงานผลการดำเนินงาน ให้ผู้เกี่ยวข้องได้รับรู้ผลของการดำเนินงานโดยต่อเนื่อง

1.3 การพัฒนาทีมงาน เพื่อให้การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษามีประสิทธิภาพสถานศึกษาจึงควรทำการพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาเพื่อป้องกันยาเสพติด โดยจัดให้มีการอบรม สัมมนา หรือโดยการส่งบุคลากรเข้ารับการฝึกอบรมตามหลักสูตรที่ต้นสังกัด และ/หรือหลักสูตรที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) จัดขึ้น เพื่อพัฒนากลยุทธ์และประสิทธิภาพของการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษา

2. การวางแผนดำเนินงานในโรงเรียน

ในการวางแผนการดำเนินงานในโรงเรียน ประกอบด้วย

- 2.1 ให้มีการจัดทำแผนป้องกันยาเสพติดบรรจุในแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน
- 2.2 กำหนดวัตถุประสงค์ในการป้องกันยาเสพติดอย่างเป็นลายลักษณ์อักษร และมีผู้รับผิดชอบชัดเจน
- 2.3 กำหนดนโยบายในการป้องกันยาเสพติดอย่างชัดเจนและประชาสัมพันธ์ให้ครูทราบ
- 2.4 ให้มีคณะกรรมการวางแผน จัดทำแผนป้องกันยาเสพติดเพื่อนำมาปฏิบัติกัน
- 2.5 กำหนดให้มีสายงานป้องกันยาเสพติดโดยเฉพาะ โดยมอบให้ฝ่ายปกครองดำเนินการบทบาทหน้าที่และผู้รับผิดชอบ จัดทำคู่มือปฏิบัติงานและมีคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานเป็นลายลักษณ์อักษร
- 2.6 จัดแผนภูมิแสดงสายงาน สายบังคับบัญชา การติดต่อสื่อสารให้เป็นระบบ
- 2.7 มีการสร้างเครือข่ายในการป้องกันยาเสพติด โดยให้มีการประสานงานกับหน่วยงานภายนอกและชุมชน เพื่อความช่วยเหลือต่าง ๆ
- 2.8 ให้มีการประเมินผลการป้องกันยาเสพติด ให้ครอบคลุมทุกตัวชี้วัดและประเมินผลทุกโครงการ ทุกกิจกรรมตามแผน ติดตามพฤติกรรมนักเรียน ให้ความสำคัญและเน้นบทบาทของครูทุกคน ในการช่วยกันสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน ประเมินการปฏิบัติงานตามแผนยาเสพติดตามความเป็นจริง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องเที่ยงตรง

3. การจัดกิจกรรมด้านการป้องกันและการบำบัด

แนวทางในการจัดกิจกรรมด้านการป้องกันและการบำบัด มีดังนี้

3.1 การจัดกิจกรรมแนะแนวในคาบแนะแนว/คาบซ่อมเสริม โดยการจัดกิจกรรมส่งเสริมสร้างทักษะชีวิต ซึ่งประกอบด้วยทักษะการวิเคราะห์วิจารณ์ การเห็นคุณค่าในตนเอง ความรับผิดชอบต่อสังคม การตัดสินใจและแก้ไขปัญหา การจัดการกับอารมณ์และความเครียดและทักษะการปฏิเสธ เพื่อเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันในการป้องกันปัญหาการใช้ยาและสารเสพติดให้นักเรียน

3.2 การจัดกิจกรรมจากนอกห้องเรียน เช่น การเข้าค่ายเพื่อพัฒนาความคิดและจิตใจตามโครงการค่ายพุทธบุตรด้านภยาสพตติ

3.3 การส่งนักเรียนที่ประสงค์จะบำบัดรักษา ในสถานพยาบาลหรือสถานบำบัดต่าง ๆ

3.4 การจัดกิจกรรมฟื้นฟูสุขภาพกาย สุขภาพจิต ซึ่งเป็นกิจกรรมต่อเนื่องหลังรับนักเรียนกลับจากสถานบำบัดต่าง ๆ

3.5 การติดตามประเมินผล เพื่อตรวจสอบว่าการปฏิบัติงานเป็นไปตามแผนที่กำหนดหรือไม่

การประเมินโครงการโดยใช้ รูปแบบชิปปี

1. ขั้นตอนการประเมินโครงการ

สตัฟเฟิลบีม และคณะ (Stufflebeam and Others. 1985) ได้เสนอแบบจำลอง CIPP (Context Input Process Product) เพื่อการประเมินผลโครงการจากแนวความคิดของหลักเหตุผลทั่วไป อธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่างการประเมินกับการตัดสินใจ ด้วยความสมเหตุสมผล ในการบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล แสดงให้เห็นถึงว่ากระบวนการประเมินใด ๆ ประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้ คือ

1.1 ขั้นของการวิเคราะห์กิจกรรมและข้อมูลที่จะประเมินเพื่อสนองความต้องการของผู้ตัดสินใจ

1.2 ขั้นของการรวบรวมสารสนเทศ (Information)

1.3 ขั้นของการเสนอสารสนเทศให้แก่ผู้ตัดสินใจ

2. ข้อควรคำนึงในการใช้รูปแบบการประเมิน CIPP

2.1 วัตถุประสงค์ของการประเมิน คือ การให้สารสนเทศเพื่อการตัดสินใจ ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมียละเอียดที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจ

2.2 ชนิดของการตัดสินใจที่แตกต่างกัน ต้องการออกแบบการประเมินที่แตกต่างกัน และควรใช้รูปแบบการประเมินที่มีประสิทธิผลและเป็นรูปแบบทั่ว ๆ ไป

2.3 ในกรณีที่รูปแบบการประเมินมีความแตกต่างกันในด้านเนื้อหา (Context) ควรใช้ขั้นตอนการคิดตามผลดังนี้ คือ วิเคราะห์ รวบรวม นำเสนอ

2.4 การตัดสินใจประกอบด้วยขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้ คือ ขั้นตอนการวิเคราะห์ ออกแบบ เลือกปฏิบัติ จึงจำเป็นต้องอาศัยข้อมูลจากการประเมิน ดังนั้นจึงต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างนักประเมินและผู้ตัดสินใจ

2.5 เพื่อให้จะได้มาซึ่งคำตอบในการตัดสินใจ การออกแบบการประเมินจึงควรคำนึงถึงเกณฑ์ที่มีความตรงภายใน ความตรงภายนอก ความเที่ยง และมีความเป็นปรนัย

2.6 การประเมินที่เป็นกระบวนการต่อเนื่องเป็นวัฏจักร (Cycle) ต้องใช้โครงการที่เป็นระบบ

3. รายละเอียดของการประเมินผลแต่ละหมวดหมู่

3.1 การประเมินบริบทหรือรูปแบบสถานะแวดล้อม (Context Evaluation)

การประเมินสถานะแวดล้อมเป็นรูปแบบพื้นฐานของการประเมินทั่ว ๆ ไป เป็นการประเมินเพื่อให้ได้มาซึ่งเหตุผล เพื่อช่วยในการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ โดยจะเน้นในด้านความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ความต้องการและเงื่อนไขที่เป็นจริงต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อม นอกจากนี้ยังช่วยในการวินิจฉัยปัญหา เพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจ การประเมินสถานะแวดล้อมนี้มีลักษณะเด่นที่สำคัญมากมาย จะเป็นการวิเคราะห์ขนาดใหญ่ (Macro Analytic) เป็นตัวกำหนดขอบเขตการประเมิน การบรรยายและการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม นอกจากนี้ยังช่วยให้ทราบถึงตัวแปรที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญสำหรับการบรรลุเป้าหมาย การประเมินสิ่งแวดล้อมทำให้ได้มาซึ่งการเปลี่ยนแปลงวัตถุประสงค์โดยอาศัยการวินิจฉัยในการจัดเรียงลำดับปัญหาให้สอดคล้องกับความต้องการของที่ประชุมและสถานการณ์ มีวิธีการประเมินสถานะแวดล้อม มี 2 วิธี คือ

3.1.1 Contingency mode เป็นการประเมินสถานะแวดล้อมเพื่อหาโอกาสและแรงผลักดัน จากภายนอกระบบ เพื่อให้ได้ข้อมูลมาใช้พัฒนา ส่งเสริมโครงการให้ดีขึ้น โดยใช้การสำรวจปัญหาภายในขอบเขตที่กำหนดอย่างกว้างขวาง เช่น การสำรวจงานวิจัยและวรรณคดีที่เกี่ยวข้อง การประเมินค่านิยมชุมชน ข้อเสนอแนะต่าง ๆ แนวโน้มของการพัฒนา เศรษฐกิจสถิติ ประชากรและอื่น ๆ การสำรวจปัญหาเหล่านี้ สามารถที่จะคาดการณ์เกี่ยวกับอนาคตซึ่งมีประโยชน์ในการวางแผนโครงการต่อไป

3.1.2 Congruence mode ซึ่งเป็นการประเมินโครงการโดยการเปรียบเทียบ การปฏิบัติจริง (Actual result) กับวัตถุประสงค์ที่วางไว้ การประเมินแบบนี้ทำให้เราทราบว่าวัตถุประสงค์ใดบ้างที่ไม่สามารถบรรลุเป้าหมายได้

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการประเมินสภาวะแวดล้อมจะได้มาซึ่งข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับระบบเพื่อประโยชน์สำหรับผู้บริหารในทางปฏิบัติ สถาบันการศึกษาควรจะได้มีการประเมินสภาวะแวดล้อมเพื่อที่จะได้มาซึ่งข้อมูลที่เป็น Contingency mode และ Congruence mode การกำหนดเป้าหมายและคุณค่าของระบบ จำเป็นต้องมีการตรวจสอบเพื่อดูว่าบรรลุเป้าหมายหรือไม่ ต้องใช้วิธีแบบ Congruence mode แต่ในสภาพของสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ความต้องการของบุคคลและสถานที่จะเป็นตัวหลักของการเปลี่ยนแปลงดังนั้นจึงควรใช้วิธีประเมินแบบ Contingency mode โดยใช้คำถามแบบ “ถ้า.....แล้ว” เพื่อตัดสินใจว่าเป้าหมายและนโยบายเดิมนี้อาจจะมีการเปลี่ยนแปลงหรือไม่ ดังนั้นในการประเมินในการประเมินสภาวะแวดล้อมโดยทั่วไปควรจะใช้การประเมินทั้งสองแบบ เพราะ Congruence mode จะเป็นการตรวจสอบความถูกต้องของวัตถุประสงค์และ Contingency mode เป็นไปเพื่อการปรับปรุง

3.2 การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input evaluation) เป็นการจัดหาข้อมูลเพื่อใช้ในการตัดสินใจ ความเหมาะสมของแผนงานที่จัดขึ้น โดยดูว่าข้อมูลนั้นจะมีส่วนช่วยในการบรรลุจุดมุ่งหมายของโครงการหรือไม่ ซึ่งมักจะประเมินในด้านต่าง ๆ ดังนี้

3.2.1 ความสามารถของหน่วยงาน หรือตัวแทนในการจัดโครงการ

3.2.2 ยุทธวิธีในการบรรลุ วัตถุประสงค์ของโครงการ

3.2.3 การได้รับความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยให้โครงการ

ดำเนินไปได้ เช่น หน่วยที่จะช่วยเหลือ เวลา เงินทุน หรือ อาคารสถานที่อุปกรณ์เครื่องมือ ผลที่ได้จากการประเมินปัจจัยเบื้องต้น คือ การสังเคราะห์รูปแบบของวิธีการที่ใช้ในรูปของราคาและกำไร (Cost & benefit) ที่จะได้รับโดยการประเมินด้านอัตรากำลัง เวลางบประมาณ วิธีการที่มีศักยภาพ แต่ถ้าเป็นการประเมินเพื่อการศึกษา กำไรอาจจะอยู่ในรูปของตัวเลข การประเมินปัจจัยเบื้องต้นนี้จะช่วยให้ข้อมูลที่จะตัดสินใจได้ว่าควรตั้งวัตถุประสงค์เชิงปฏิบัติอย่างไร ใช้อัตรากำลังเท่าใด วางแผนและดำเนินการอย่างไร ซึ่งจะแตกต่างจากการประเมินสภาวะแวดล้อมในแง่ที่ว่า การประเมินปัจจัยเบื้องต้นเป็นการทำเฉพาะกรณีนั้น ๆ และวิเคราะห์ภายในโครงการเท่านั้น

3.3 การประเมินกระบวนการ (Process evaluation) การประเมิน
กระบวนการจำเป็นต้องได้รับการเตรียมการ เพื่อให้ข้อมูลย้อนกลับ (feedback) แก่ผู้รับผิดชอบ
และผู้ดำเนินการทุกลำดับชั้น

3.3.1 วัตถุประสงค์ของการประเมินกระบวนการ มีอยู่ 3 ประการคือ

1) เพื่อทำนายข้อบกพร่องของกระบวนการ หรือการดำเนินการตาม
ขั้นตอนที่วางไว้

2) เพื่อรวบรวมสารสนเทศสำหรับผู้ตัดสินใจวางแผนงาน

3) เพื่อเป็นรายงานสะสมถึงการปฏิบัติการต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

3.3.2 วิธีการประเมินกระบวนการ มี 3 วิธี คือ

1) แสดงให้เห็นหรือกระตุ้นเตือนถึงศักยภาพของทรัพยากร
ที่ทำให้เกิดความล้มเหลวในโครงการ ซึ่งอาจจะเป็นสิ่งต่อไปนี้ โดยผู้ที่เกี่ยวข้องกับแผนนั้น
และผู้ที่ได้รับผลกระทบจากแผนการ ความเพียงพอของแหล่งทรัพยากร อุปกรณ์อำนวยความสะดวก
บุคลากร ปฏิทินการปฏิบัติงาน เป็นต้น

2) เกี่ยวกับการวางโครงการและการตัดสินใจก่อนวางแผน
โดยผู้ดำเนินการ โครงการระหว่างการดำเนินโครงการนั้น ซึ่งส่วนใหญ่สถานการณ์ต้อง
ตัดสินใจมีจำนวนมาก ดังนั้นข้อมูลจากการประเมินกระบวนการจะต้องชัดเจน

3) ยุทธวิธีในการประเมินกระบวนการ จะบอกลักษณะสำคัญใหญ่
ๆ ของโครงร่าง โครงการ ปริมาณของการอภิปรายที่มีในความหมายนี้เพื่อบรรยายว่าเกิดอะไร
ขึ้นจริง ๆ สารสนเทศนี้จะให้ประโยชน์ในการกำหนดว่าทำไมวัตถุประสงค์จึงบรรลุหรือไม่
บรรลุ

3.3.3 ส่วนประกอบที่สำคัญของการประเมินกระบวนการมี 4 อย่าง คือ

1) การจัดหาทีมประเมินกระบวนการเต็มเวลา

2) เครื่องมือที่เป็นสื่อในการบรรยายกระบวนการ

3) การร่วมประชุมอย่างสม่ำเสมอระหว่างนักประเมิน

กระบวนการ และบุคลากรในโครงการ

4) การปรับปรุงโครงร่างการประเมินอยู่เป็นนิจสิน

นักประเมินกระบวนการควรได้ประชุมพบปะกับผู้ตัดสินใจในโครงการ
เป็นระยะ แต่ในการประชุมนี้ ผู้อำนวยการโครงการอาจจะอภิปรายกับบุคลากรในแผนเพื่อ
ชี้ถึงผู้ที่เกี่ยวข้องและผลประโยชน์ของกิจกรรมในอนาคต โดยที่ผู้ประเมินจะคงเงียบและฟัง

เป็นส่วนใหญ่ ผู้ประเมินอาจจะจัดเตรียมสารสนเทศเกี่ยวกับการดำเนินการที่ผ่านมาให้พร้อม เพื่อช่วยในการจำแนกประเด็นที่จะกระทำต่อไป หลังจากผู้ตัดสินเองได้แจกแจงประโยชน์ และคำถามแล้ว ผู้ประเมินอาจให้ข้อมูลอีกครั้งว่าจะไร้อยู่ในประเด็นที่เขาถืออยู่ ถึงแม้ว่าจะมี ข้อมูลอื่น ๆ ที่น่าสนใจผู้ประเมินจะเก็บเอาไว้จนกว่าจะถึงเวลาที่เหมาะสม ระหว่างการประชุม เพื่อให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับการประเมินกระบวนการ ผู้ตัดสินใจอาจกำหนดเงื่อนไขของ ประเด็นที่ต้องการข้อมูลย้อนกลับและผู้ประเมินให้สารสนเทศตามกรอบที่ให้ไว้ นั้น หรือผู้ ประเมินอาจจะช่วยผู้วางแผนเองในการกำหนดเป้าหมายที่ต้องการคำตอบในการประชุมเพื่อให้ ข้อมูลย้อนกลับครั้งต่อไป ซึ่งผู้ประเมินอาจทำได้โดยการวางแผนรวบรวมข้อมูลย่อ ๆ แทรก ในขณะนั้นทันที และชี้แจงให้ผู้ตัดสินทราบว่ามันจะช่วยให้สารสนเทศที่เขาต้องการหรือไม่เช่นนั้น นักประเมินอาจจะทำได้มากกว่านั้นกับผู้วางแผน โดยกำหนดปัญหาที่ต้องการ คำตอบและข้อมูลที่ต้องการได้เลย

3.3.4 คุณค่าของการประเมินกระบวนการ ในการรวบรวมสารสนเทศ นัก ประเมินกระบวนการต้องใช้วิธีการที่มีแบบแผนและไม่มีแบบแผน เช่น การวิเคราะห์ปฏิบัติการ การบันทึกอย่างอิสระภายหลังการสิ้นสุดการดำเนินงานแต่ละวัน การสัมภาษณ์การจัดอันดับ บันทึกประจำวันของเจ้าของโครงการ วิธีการ Semantic differential บันทึกการประชุมกรรมการ การปรับปรุงข่ายงานของ PERT และ Suggestion boxes นอกจากตัวแปรที่สำคัญตามทฤษฎีแล้ว ผู้ประเมินกระบวนการยังอาจจะค้นหาเหตุ หรือกรณีอื่นที่ไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมแต่เป็น เหตุการณ์ที่มีความสำคัญต่อกระบวนการ ดังนั้น ผู้ประเมินจึงต้องใช้เครื่องมือใด ๆ เท่าที่จะหา ได้ เพื่อสืบสาวไปถึงสิ่งที่แสดงให้เห็นปัญหาอย่างแท้จริง คุณค่าของการประเมินกระบวนการ ไม่ได้อยู่ที่ความสัมพันธ์กับการประเมินอื่น ๆ เท่านั้นแต่อยู่ที่

1) การประเมินกระบวนการขึ้นอยู่กับผลการประเมินบริบท หรือสภาวะ แวดล้อมหรือการประเมินปัจจัย คือถ้าสามารถประเมินสภาวะแวดล้อมและปัจจัยได้ดีมาก ผู้จัดการ โครงการก็มีความเชื่อมั่นมากขึ้น นั่นคือ ถ้าการกำหนดวัตถุประสงค์ และการ วางโครงการคลุมเครือ โครงการนั้นอาจจะเป็นหัวข้อของปัญหาและบางครั้งก็เห็นเหตุ แห่งความล้มเหลว ซึ่งการประเมินสภาวะแวดล้อม และปัจจัยจะช่วยชี้ให้เห็นและแก้ปัญหาล แล้วตั้งแต่ต้น พอถึงการทำตามกระบวนการจำเป็นที่จะต้องมีการมีข้อมูลย้อนกลับ โดยต่อเนื่อง เกี่ยวกับว่าทำอย่างไร โครงการนั้นจึงจะทำหน้าที่ได้สมบูรณ์ที่สุด ดังนั้นในกรณีเช่นนี้ การประเมินกระบวนการจึงจำเป็นที่สุดที่สามารถจะทำหน้าที่นี้

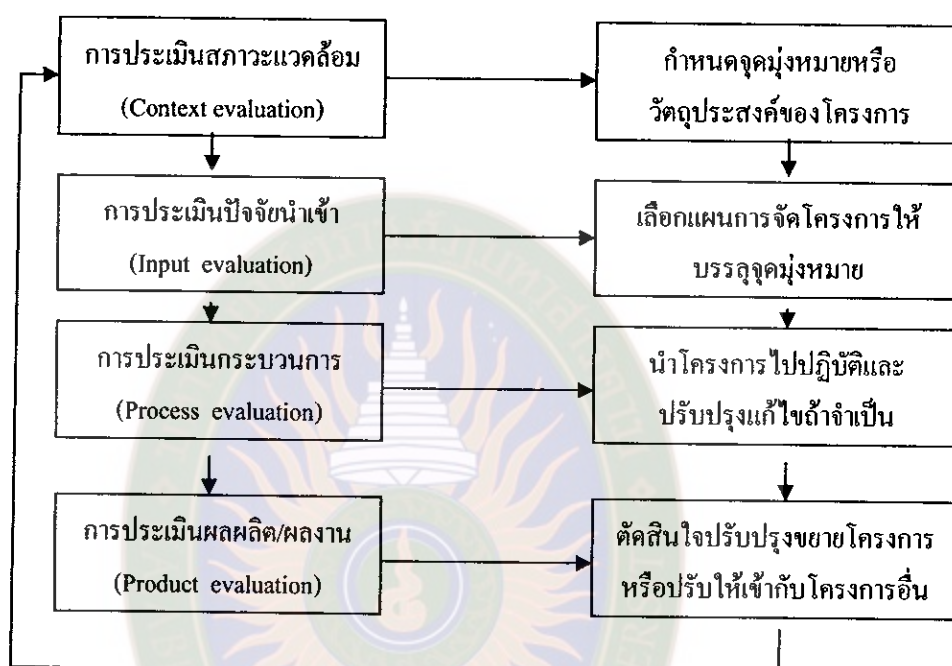
2) การประเมินกระบวนการมีความสำคัญมากกว่าการประเมินผลผลิตในระยะแรกของการกำหนดแผนงาน แต่แนวโน้มที่จะกลับกัน ถ้าโครงร่างของการพัฒนาแผนงานอาศัยการสำรวจน้อยลง แต่มีโครงร่างที่แน่นอนมากขึ้น การประเมินกระบวนการและการประเมินผลผลิตจะขึ้นต่อกันและกัน คือ การประเมินกระบวนการจะเข้าไปมีส่วนในการแปลความสิ่งที่เกิดขึ้น และถ้าต้องการเปลี่ยนแปลงกระบวนการ จะไม่สามารถตกลงใจได้โดยไม่ทราบว่ากระบวนการนั้นให้ผลอย่างไรบ้าง การตัดสินใจออกแบบโครงร่างใหม่หรือระเบียบปฏิบัติในกระบวนการใหม่ จึงต้องอาศัยสารสนเทศจากการประเมินผลผลิตเข้ามาช่วย

โดยสรุปภายใต้การประเมินกระบวนการ สารสนเทศจะถูกวิเคราะห์ รวบรวมและนำเสนอเท่าที่ผู้ดำเนินโครงการต้องการสารสนเทศนั้น อาจจะไม่บ่อยทุกวันถ้าจำเป็น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงแรก ๆ ของโครงการ ทั้งนี้การประเมินไม่เพียงแต่ให้สารสนเทศที่ต้องการแก่ผู้ตัดสินใจในการคาดคะเนล่วงหน้า และการปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหาเท่านั้น แต่ต้องบันทึกสารสนเทศของกระบวนการสำหรับแปลความหมายของความสำเร็จของโครงการด้วย

3.4 การประเมินผลผลิต (Product evaluation) มีจุดหมายเพื่อวัดและแปลความหมายของความสำเร็จ ไม่เฉพาะเมื่อสิ้นสุดวัฏจักรของโครงการเท่านั้น แต่ยังมีคามจำเป็นอย่างยิ่ง ในระหว่างการปฏิบัติตามโครงการด้วย

ระเบียบวิธีทั่ว ๆ ไปของการประเมินผลผลิต จะรวมสิ่งต่อไปนี้ไว้ด้วยกัน คือการดูว่าการกำหนดวัตถุประสงค์นั้น ๆ นำไปใช้ได้หรือไม่ เหนือในการวัดที่สัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ของการทำกิจกรรมคืออะไร เปรียบเทียบผลที่วัดมาได้กับมาตรฐานสัมบูรณ์ (Absolute criteria) หรือมาตรฐานสัมพันธ์ (Relative criteria) ที่กำหนดไว้ก่อน และทำการแปลความหมายถึงเหตุของสิ่งที่เกิดขึ้น โดยอาศัยรายงานจากการประเมินสภาวะแวดล้อม ปัจจัย และกระบวนการร่วมด้วย

การประเมินเพื่อการตัดสินใจนั้น ประชุม รอดประเสริฐ (2535 : 94) ได้เสนอแผนภูมิเพื่อให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างประเภทการประเมินกับประเภทของการตัดสินใจ ดังแผนภูมิที่ 1

แผนภูมิที่ 1 องค์ประกอบของแบบจำลอง CIPP กับประเภทการตัดสินใจ

จากรูปแบบการประเมินแบบ CIPP Model จะเห็นได้ว่ามีข้อจำกัดที่สำคัญ กล่าวคือ การประเมินในรูปแบบนี้ไม่สนใจศึกษาผลกระทบของโครงการ คงสนใจเฉพาะประเด็นสำคัญ 4 ประการ คือ การประเมินบริบท การประเมินปัจจัยนำเข้า การประเมินกระบวนการ และการประเมินผลผลิตเท่านั้น

โครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาการใช้สารเสพติด ในโรงเรียนเขวาสีวิทยาคาร

1. ขั้นการเตรียมงาน

ศึกษาสภาพปัญหาการใช้สารเสพติดของนักเรียน โรงเรียนเขวาสีวิทยาคาร จากข้อมูลพฤติกรรมนักเรียน ประจำปีการศึกษา 2546 พบว่านักเรียนที่ใช้สารเสพติด เช่น สารระเหย บุหรี่ และยาบ้า มีจำนวนหนึ่ง การปฏิบัติงานเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการใช้

สารเสพติดในโรงเรียน ได้ผลระดับหนึ่ง และยังพบว่า นักเรียนกลุ่มเสี่ยงมีผลการเรียนค่อนข้างต่ำ การแก้ไขปัญหานี้ ได้ดำเนินการ ดังนี้

1.1 ประชุมคณะกรรมการบริหารโรงเรียน ประชุมสมาคมผู้ปกครองศิษย์เก่า และครูโรงเรียนเขาไร่ศึกษา ประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประชุมผู้ปกครองนักเรียน และคณะครู-อาจารย์โรงเรียนเขาไร่ศึกษาทุกคน เพื่อชี้แจงสภาพปัญหาของโรงเรียน พร้อมทั้งชี้แจงนโยบายกระทรวงศึกษาธิการ กลยุทธ์และจุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน นโยบายของจังหวัดมหาสารคาม ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด เน้นความสำคัญด้านการพัฒนาบุคลากรในการป้องกันตนเองจากพิษภัยของสารเสพติดและร่วมมือกับชุมชนหรือองค์กรต่าง ๆ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนที่ใช้สารเสพติด พร้อมทั้งแนวทางในการขอรับการสนับสนุนด้านงบประมาณและวิทยากรจากชุมชนหน่วยงานของรัฐ และหน่วยงานเอกชน

1.2 แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน โครงการป้องกันและแก้ไขปัญหายาการใช้สารเสพติดในโรงเรียนเขาไร่ศึกษา เพื่อวิเคราะห์สภาพปัญหา สาเหตุแห่งปัญหา และวิธีการแก้ปัญหา ประกอบด้วย ผู้อำนวยการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการทุกฝ่าย อาจารย์ที่ปรึกษา หัวหน้างาน และบุคลากรอื่นที่เกี่ยวข้อง ได้ร่วมกันระดมสมอง คิดหาโครงการ หรือกิจกรรม ที่เหมาะสมจากโครงการที่ดำเนินมาแล้ว โครงการที่ประสบผลสำเร็จในโรงเรียนอื่นแล้ว และโครงการที่สามารถปรับปรุงให้ใช้ในการดำเนินงานป้องกัน และแก้ไขปัญหายาการใช้สารเสพติดในโรงเรียนได้ รวมทั้งสิ้น 6 โครงการ คือ

1.2.1 โครงการปฐมนิเทศนักเรียนใหม่

1.2.2 โครงการเพื่อนเตือนเพื่อน

1.2.3 โครงการลานกีฬาต้านยาเสพติด

1.2.4 โครงการเข้าค่ายพุทธบุตร ด้านภัยยาเสพติด

1.2.5 โครงการรณรงค์วันต่อต้านยาเสพติดโลก

1.2.6 โครงการอบรมจริยธรรมวันศุกร์สุดสัปดาห์

2. ขั้นตอนการดำเนินงาน

การดำเนินงานโครงการป้องกันและแก้ไขปัญหายาใช้สารเสพติด ในโรงเรียนเขาไร่ศึกษา ทั้ง 6 โครงการ ดำเนินงานโดยใช้รูปแบบวงจรพัฒนางานให้มีคุณภาพของเคมมิ่ง ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้

2.3 ขั้นตอนการตรวจสอบ

ครู-อาจารย์ ถูกจ้างประจำที่เกี่ยวข้องกับโครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาการใช้สารเสพติดในโรงเรียนในแต่ละกิจกรรมดำเนินงานตามแผนที่วางไว้ และรายงานผลการปฏิบัติงานต่อผู้บริหาร โรงเรียน เป็นระยะเมื่อเสร็จสิ้นโครงการ

2.4 ขั้นสรุปและแก้ไขข้อบกพร่อง

เมื่อสิ้นสุดการดำเนินงาน คณะกรรมการโครงการจะต้องรายงานผลการดำเนินงานเพื่อรวบรวมปัญหาและอุปสรรค ข้อเสนอแนะ แนวทางแก้ไขที่เกิดขึ้นเพื่อสรุปเป็นข้อมูลประกอบการดำเนินงานโครงการในครั้งต่อไป

3. รายละเอียดของโครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาการใช้สารเสพติด

รายละเอียดของโครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาการใช้สารเสพติดในโรงเรียน เขาไร่ศึกษา ทั้ง 6 โครงการ มีดังนี้

3.1 โครงการปฐมนิเทศนักเรียนใหม่

3.1.1 หลักการและเหตุผล

วัยรุ่นมักชอบลองผิดลองถูก การเปลี่ยนสถานศึกษาใหม่ สิ่งแวดล้อมใหม่ คบเพื่อนใหม่หากได้รับคำแนะนำที่ถูกต้อง จะช่วยให้นักเรียนปรับพฤติกรรมได้เร็ว ถูกต้อง และยั่งยืน ถ้าปล่อยให้ให้นักเรียนรู้ด้วยตนเองการลองผิดลองถูก อาจต้องใช้เวลา และอาจเข้าใจผิด ๆ ได้ดังนั้น โรงเรียนจึงถือเป็นหน้าที่ที่จะต้องจัดกิจกรรมปฐมนิเทศนักเรียน และผู้ปกครองนักเรียน เข้าใหม่เป็นประจำทุกปีการศึกษา ลักษณะกิจกรรมที่จัดควรเน้นเรื่องราวต่าง ๆ ที่นักเรียนควรรู้ เช่น เรื่องสิ่งแวดล้อมอาคารสถานที่ บุคลากร การปรับตัว ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ การปลูกฝัง คุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม การป้องกัน และหลีกเลี่ยงสารเสพติดให้โทษ เป็นต้น

3.1.2 วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อให้นักเรียนเข้าใจ กฎ ระเบียบ และข้อบังคับต่าง ๆ ของโรงเรียน
- 2) เพื่อให้นักเรียนสามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้อย่างถูกต้อง
- 3) เพื่อสร้างความผูกพันและความประทับใจที่ดีงามให้กับนักเรียน
- 4) เพื่อปลูกฝังการอยู่ร่วมกันตามระบอบสังคมประชาธิปไตย
- 5) เพื่อให้รู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์และห่างไกลยาเสพติด

3.1.3 เป้าหมาย

- 1) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 240 คน
- 2) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 240 คน

3.1.4 รูปแบบของการจัดกิจกรรม

- 1) เข้าค่ายพักแรม ระยะเวลา 1 คืน 2 วัน
- 2) ฐานกิจกรรมประกอบด้วย
 - 2.1) กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ของโรงเรียน
 - 2.2) เรียนให้สนุก เล่นให้มีความรู้ สู้ขนาดที่สดใส
 - 2.3) สิ่งแวดล้อมสำคัญใจ
 - 2.4) ยาเสพติดมีพิษร้ายเป็นภัยต่อสังคม
 - 2.5) กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์และบำเพ็ญประโยชน์
 - 2.6) กิจกรรมปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงงาม
 - 2.7) สวดมนต์ และฝึกสมาธิ
 - 2.8) การใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์
 - 2.9) อื่น ๆ

3.1.5 วิธีดำเนินงาน

ขั้นตอนการดำเนินงาน	ระยะเวลาดำเนินงาน	ผู้รับผิดชอบ
<p>1. ขั้นวางแผน</p> <p>1.1 ประชุมครู อาจารย์และผู้ที่เกี่ยวข้อง วางแผนปฏิบัติงานร่วมกัน</p> <p>1.2 กำหนดหลักสูตรการเข้าร่วมค่าย ปฐมนิเทศ</p>	ประมาณ เดือน มีนาคม หลังสอบปลายภาค	ผู้อำนวยการโรงเรียน และครูอาจารย์ทุกคน
<p>2. ขั้นปฏิบัติตามแผน</p> <p>2.1 ประชุมกรรมการดำเนินงานเพื่อ แบ่งหน้าที่รับผิดชอบ</p> <p>2.2 เชิญวิทยากร</p> <p>2.3 จัดการประชุมตามตาราง ดังนี้</p> <p>2.3.1 รับรายงานค่านักเรียน</p> <p>2.3.2 พิธีเปิดปฐมนิเทศนักเรียนใหม่</p> <p>2.3.3 กิจกรรมฐานความรู้ ที่ 1-8 หมุนเปลี่ยนฐานละ ๆ 20 นาที</p>	ต้นเดือนพฤษภาคม ก่อนเปิดภาคเรียนใหม่ ของทุกปี	ฝ่ายบริหารกรรมการ สมาคมฯกรรมการ สถานศึกษาวิทยากร อาจารย์ประจำฐาน
<p>3. ขั้นตรวจสอบ</p> <p>3.1 เปรียบเทียบผลที่ได้จากปฏิบัติจริง กับแผนที่วางไว้</p> <p>3.2 ตรวจสอบว่ามีข้อมูลอะไรใหม่ ๆ เกิดขึ้นบ้างรวบรวมและบันทึก ข้อมูลที่จะเป็นเพื่อประโยชน์ในการ วิเคราะห์และปรับปรุงให้ดีขึ้น</p>	ภายหลังเสร็จสิ้น โครงการ	คณะกรรมการ ดำเนินงาน
<p>4. ขั้นสรุปและแก้ไขข้อบกพร่อง</p> <p>ผู้ปกครองและนักเรียนมีความรู้และ ความเข้าใจกฎระเบียบและแนวปฏิบัติของ โรงเรียนเป็นอย่างดี สามารถปรับตัวเข้ากับ สิ่งแวดล้อมใหม่ได้ดี</p>	ภายหลังเสร็จสิ้น โครงการ	คณะกรรมการ ดำเนินงาน

3.1.6 งบประมาณ

เงินอุดหนุนการศึกษา	จำนวน	5,000 บาท
เงินค่าลงทะเบียน	จำนวน	2,400 บาท

3.1.7 ผลที่คาดว่าจะได้รับ

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 240 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 240 คน พร้อมผู้ปกครอง มีความรู้ความเข้าใจในกฎระเบียบ ข้อบังคับ และแนวปฏิบัติของโรงเรียนเป็นอย่างดีและนักเรียนเข้าใหม่ทุกคนสามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมใหม่ เพื่อนใหม่ และรู้จักสามัคคี รู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ห่างไกลยาเสพติด

3.2 โครงการเพื่อนเตือนเพื่อน

3.2.1 หลักการและเหตุผล

พฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดยาเสพติดของนักเรียน มีผลมาจากความอยากรู้อยากลอง โดยอาจพบเห็นตัวอย่างจากผู้รอบข้าง เช่น พ่อแม่ พี่ น้อง พบเห็นจากสื่อต่าง ๆ และที่สำคัญอย่างหนึ่ง คือ เพื่อนนักเรียนด้วยกัน ได้มีผู้ทำการวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดยาเสพติด ของนักเรียนไว้ พอสรุปได้ว่า นักเรียนที่จัดอยู่ในชมรมเพื่อนเตือนเพื่อน จะมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดยาเสพติด น้อยกว่านักเรียนที่มีได้เป็นสมาชิกของชมรมเพื่อน จึงควรนำโครงการเพื่อนเตือนเพื่อนมาใช้ในการรณรงค์ป้องกันและแก้ไขเสพติดในโรงเรียน

3.2.2 วัตถุประสงค์

1) เพื่อรณรงค์ป้องกันและแก้ไขการใช้ยาเสพติดของนักเรียน โดยเพื่อนนักเรียนด้วยกันเอง

2) เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ ถึงโทษและพิษภัยของสารเสพติด

3) ส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์และห่างไกลยาเสพติด

3.2.3 เป้าหมาย

สมาชิกชมรมเพื่อนเตือนเพื่อน มัธยมศึกษาตอนต้น 40 คน มัธยมศึกษาตอนปลาย 40 คน

3.2.4 รูปแบบของการจัดกิจกรรม

กำหนดพันธสัญญาร่วมกัน

กล่าวคำปฏิญาณตน

คัมภีร์สาบาน
สร้างแนวร่วม
ติดตามรายงาน
3.2.5 วิธีดำเนินงาน

ขั้นตอนการดำเนินงาน	ระยะเวลาดำเนินงาน	ผู้รับผิดชอบ
1. ขั้นวางแผน 1.1 ประชาสัมพันธ์โครงการ 1.2 ประชุมผู้เกี่ยวข้อง 1.3 กำหนดกรอบกิจกรรม	สัปดาห์แรกของเดือน มิถุนายน ของทุกปี	ฝ่ายปกครองและ ฝ่ายแนะแนว
2. ขั้นปฏิบัติตามแผน 2.1 รับสมัครสมาชิก 2.2 สมาชิกร่วมสร้างพันธสัญญา 2.3 กล่าวคำปฏิญาณตน 2.4 คัมภีร์สาบาน 2.5 สร้างเครือข่าย	ภาคเรียนที่ 1 (มิถุนายน-ตุลาคม)	ฝ่ายปกครองและ ฝ่ายแนะแนว
3. ขั้นตรวจสอบ 3.1 สังเกตพฤติกรรมสมาชิก 3.2 สัมภาษณ์ 3.3 ใช้แบบสำรวจ 3.4 รวบรวม-วิเคราะห์	สัปดาห์ที่ 8 ภาคเรียนที่ 1 (ก่อนสอบปลายภาค)	ฝ่ายปกครองและ ฝ่ายแนะแนว
4. ขั้นสรุปและแก้ไขข้อบกพร่อง 4.1 นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรม ตามโครงการเพื่อนเตือนเพื่อน จำนวนมาก 4.2 กลุ่มนักเรียนตามโครงการ เพื่อนเตือนเพื่อน ร่วมกันสร้าง สายเครือข่ายทำให้นักเรียนคน อื่นและผู้เกี่ยวข้องรับรู้เรื่องพิษ ภัยของสารเสพติดมากขึ้น	สัปดาห์ที่ 10 (หลังสอบปลายภาค) ภาคเรียนที่ 1	ฝ่ายปกครองและ ฝ่ายแนะแนว

3.2.6 งบประมาณ

เงินอุดหนุนการศึกษา 2,000 บาท

3.2.7 ผลที่คาดว่าจะได้รับ

สมาชิกชุมชนเพื่อนเดือนเพื่อนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอน ต้น 40 คน ระดับ มัธยมศึกษาตอนปลาย 40 คน รวมถึงนักเรียนคนอื่น และผู้เกี่ยวข้องมีความรู้ความเข้าใจ ถึงโทษ และพิษภัย ของยาเสพติด ได้ดีขึ้น ช่วยป้องกันและแก้ไขปัญหการใช้สารเสพติด ในโรงเรียนได้เป็นอย่างดี

3.3 โครงการลานกีฬาต้านยาเสพติด

3.3.1 หลักการและเหตุผล

ด้วยโรงเรียนตระหนักเสมอว่า การจัดการเรียนการสอน ให้เกิด ประสิทธิภาพ ประสิทธิผลถึงผู้เรียนนั้น ไม่ได้ที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านวิชาการเพียงอย่าง เดียว ต้องให้ได้มีสุขภาพพลานามัยแข็งแรงสมบูรณ์ และมีคุณธรรม สามารถดำรงตนอยู่ใน สังคมได้อย่างมีความสุข โครงการลานกีฬาต้านยาเสพติด จึงเกิดขึ้น โดยหวังว่านักเรียนจะใช้ เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ จากการออกกำลังกาย เล่นกีฬา รู้แพ้ รู้ภัย มีจิตใจแจ่มใส ร่างกาย แข็งแรง สมบูรณ์ ปราศจากโรคภัย ไข้เจ็บ รู้ถึงพิษภัยและโทษร้ายของอบายมุขทั้งปวง เพื่อ ปลุกฝังเยาวชนให้เป็นคนดี มีคุณธรรมต่อไป

3.3.2 วัตถุประสงค์

- 1) ส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์เห็นคุณค่า และ ประโยชน์ของการออกกำลังกาย
- 2) ส่งเสริมให้นักเรียนที่มีความถนัดทางด้านกีฬาประเภทต่าง ๆ ให้ได้ แสดงออกอย่างเต็มที่
- 3) เปิดโอกาสให้เยาวชนในท้องถิ่น ใช้สถานที่และเล่นกีฬาเวลาว่างหลัง เลิกเรียนและวันหยุด

3.3.3 เป้าหมาย

นักเรียนโรงเรียนเขาไร่ศึกษา และเยาวชนในท้องถิ่น ได้ใช้เวลาว่างหลัง เลิกเรียนและวันหยุดให้เกิดประโยชน์ด้วยการเล่นกีฬา และไม่พึ่งพาเสพติด

3.3.4 ลักษณะการดำเนินงาน

- 1) กำหนดเวลาเล่นกีฬา พักเที่ยง หลังเลิกเรียนและวันหยุด
- 2) ประเภทกีฬา ได้แก่ ฟุตบอล บาสเกตบอล วอลเลย์บอล และเซปักตะกร้อ

3) ระยะเวลาดำเนินการ ตลอดปีการศึกษา จัดให้มีพิธีเปิดโครงการลานกีฬา
ด้านสุขภาพติดภาคเรียนละ 1 ครั้ง

3.3.5 วิธีดำเนินงาน

ขั้นตอนการดำเนินงาน	ระยะเวลาการดำเนินงาน	ผู้รับผิดชอบ
<p>1. ขั้นการวางแผน</p> <p>1.1 ประชุมวางแผนและประชาสัมพันธ์โครงการให้เกี่ยวข้องทราบโดยทั่วกัน</p> <p>1.2 กำหนดประเภทกีฬา สนามแข่งขัน และเวลาที่ใช้ในการแข่งขัน</p> <p>1.3 จัดทำสูจิบัตรการแข่งขันและแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ</p>	สัปดาห์แรกของเดือนมิถุนายน ของทุกปี	ฝ่ายบริหารและครูอาจารย์หมวดพลานามัย
<p>2. ขั้นปฏิบัติตามแผน</p> <p>การทำการแข่งขันตามสูจิบัตร</p>	พักเที่ยงและหลังเลิกเรียนตลอดปีการศึกษาทุกวันที่ทำการศึกษาทุกวันที่ทำ	คณะกรรมการการจัดแข่งขัน
<p>3. ขั้นการตรวจสอบ</p> <p>3.1 สังเกตการณ์เข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียน</p> <p>3.2 รวบรวมผลการแข่งขัน</p>	การแข่งขัน	
<p>4. ขั้นสรุปและแก้ไขข้อบกพร่อง</p> <p>4.1 ประเมินผลภาพรวมของการเข้าร่วมโครงการ</p> <p>4.2 วิเคราะห์ข้อดี ข้อเสีย และปัญหาอุปสรรค ที่พบ เพื่อปรับปรุงในโอกาสต่อไป</p>	ก่อนสอบปลายภาคประมาณปลายเดือนกุมภาพันธ์ ของทุกปี	คณะกรรมการจัดการแข่งขันและครูอาจารย์หมวดพลานามัย

3.3.6 งบประมาณ

เงินอุดหนุน ประมาณ 2,000 บาท

3.3.7 ผลที่คาดว่าจะได้รับ

นักเรียนโรงเรียนเขวไร่ศึกษา และเยาวชนในท้องถิ่นรู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ร่วมเล่นกีฬาพัฒนาความถนัด มีร่างกายร่างแข็งแรงสมบูรณ์ไม่พึ่งยาเสพติด

3.4 โครงการเข้าค่ายพุทธบุตรต้านภัยยาเสพติด

3.4.1 หลักและเหตุผล

ในยุคโลกาภิวัตน์ สภาพสังคมไทยในปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี ก่อให้เกิดปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ความเจริญทางด้านวัตถุมีมากขึ้น ความเจริญทางด้านจิตใจ ตลอดจนคุณธรรม จริยธรรมยิ่งถอย ตกต่ำจนเกิดปัญหาสังคม

เพื่อเป็นการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมแก่เยาวชนของชาติ ให้มีความรู้เท่าทันต่อสิ่งที่เกิดขึ้น รู้จัก ลดละ เลิกสิ่งที่เป็นภัย จนเกิดความปลอดภัย นำความสงบสุขมาสู่ชีวิตและสังคม อีกทั้งเป็นการสนองนโยบายการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนในสถานศึกษาตาม ประกาศของกระทรวงศึกษาธิการ ลงวันที่ 2 พฤศจิกายน 2543 หมวดสังคมศึกษา และฝ่ายปกครองจึงมีโครงการอบรมจริยธรรม “ ค่ายพุทธบุตร ” ให้กับนักเรียนในโรงเรียนเขวไร่ศึกษา

3.4.2 วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อให้ นักเรียน มีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมของศาสนาอย่างถูกต้อง
- 2) เพื่อให้ นักเรียน ดำรงชีวิตบนพื้นฐานแห่งคุณธรรม มีความกล้าหาญทางจริยธรรม ความซื่อสัตย์ และสามารถนำคุณธรรมไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม
- 3) เพื่อฝึกให้ นักเรียน มีความอดทน รู้จักประหยัด มีความรับผิดชอบต่อบุคคลอื่น
- 4) เพื่อให้ นักเรียน รู้จักใช้สิทธิและหน้าที่ของตนเองบนรากฐานแห่งคุณธรรมและจริยธรรมของศาสนา
- 5) เพื่อให้ นักเรียน ตระหนักในความสำคัญของจริยธรรมว่าเป็นเรื่องจำเป็นสำหรับชีวิตและมีประโยชน์ในการแก้ปัญหาชีวิตได้

6) เพื่อให้นักเรียนรู้จักแก้ปัญหาข้อขัดแย้ง โดยใช้หลักธรรมและมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

7) เพื่อให้นักเรียนรู้จักทำจิตใจให้สงบปรับจิตใจให้เข้มแข็ง

8) เพื่อให้นักเรียนได้รู้จักใช้มาตรฐานการตัดสินใจที่ถูกต้อง

9) เพื่อให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการสืบอายุพระพุทธศาสนาและประเพณีวัฒนธรรมอันดีงาม

3.4.3 เป้าหมาย

1) เจริญปริมาณ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4, 5 และ 6 จำนวน 540 คน

2) เจริญคุณภาพ

2.1) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4, 5 และ 6 ทุกคนมีความรู้ความเข้าใจ

2.2) ตระหนักเห็นคุณค่าและศรัทธาในพระพุทธศาสนา

2.3) เกิดแนวความคิดในการปฏิบัติตนเป็นคนดีมีคุณธรรม จริยธรรม

2.4) รู้จักแก้ปัญหาข้อขัดแย้ง หลีกเลี่ยงสารเสพติด

2.5) เข้าใจปัญหาและชีวิต มีชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข

2.6) จรรโลงพระพุทธศาสนา วัฒนธรรมประเพณีอันดีงาม

3.4.4 การดำเนินงาน

1) ชั้นวางแผน

1.1) ประชุมขอเห็นชอบ ร่วมกับฝ่ายปกครอง

1.2) เสนอโครงการ

1.3) ติดต่อประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อขอความ

อนุเคราะห์วิทยากรที่มีความชำนาญและประสบการณ์

1.4) ประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม

2) ชั้นปฏิบัติตามแผน

2.1) อบรมตามตารางที่กำหนด

2.2) เข้าค่ายพักแรมเพื่อการศึกษาและปฏิบัติธรรมร่วมกัน

2.3) รูปแบบการฝึกอบรม เช่น การบรรยาย การอภิปราย การสนทนา

ตอบปัญหา กิจกรรมกลุ่ม ทำวัตรเช้า-เย็น สมาธิภาวนา

3) ชั้นตรวจสอบ

3.1) สัมภาษณ์

3.2) ใ้แบบสอบถาม

3.3) อภิปรายซักถาม

4) **ขั้นสรุปและแก้ไขข้อบกพร่อง**

4.1) นักเรียนและบุคลากรทุกคนให้ความร่วมมือด้วยดี

4.2) สถานที่ วันเวลา และการจัดกิจกรรมเหมาะสมดี

3.4.5 งบประมาณ

1) ค่าลงทะเบียนจากผู้เข้าฝึกอบรม

2) เงินอุดหนุนการศึกษา ตามที่จ่ายจริงเป็นค่าตอบแทน ค่าใช้สอยและวัสดุ

3.4.6 ผู้รับผิดชอบโครงการ

1) หมวดสังคมศึกษา

2) ฝ่ายปกครอง

3.4.7 ระยะเวลาดำเนินการ

รวม 3 วัน 2 คืน

3.4.8 สถานที่ โรงเรียนเขวาไร่ศึกษา อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

3.4.9 ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1) นักเรียนรู้จักตนเองมากยิ่งขึ้น

2) รู้จักตัดสินใจเลือกทางเดินชีวิตอย่างถูกต้องด้วยตนเอง

3) มีระเบียบวินัย มีคุณธรรม จริยธรรม และมีความรับผิดชอบ

4) มีความสามัคคีในกลุ่มคณะและอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

5) สำนึกในบุญคุณของผู้มีพระคุณ

6) มีความศรัทธาและภูมิใจต่อสถาบันพระพุทธศาสนา

7) ชุมชนได้มีส่วนในการจัดกิจกรรมในทางสร้างสรรค์ มีความสัมพันธ์

อันดีกับโรงเรียน

3.5 โครงการรณรงค์วันต่อต้านยาเสพติดโลก

3.5.1 หลักการและเหตุผล

วันที่ 26 มิถุนายน ของทุกปี เป็นวันต่อต้านยาเสพติดสากล ประชาชนทุกหมู่เหล่าทั่วโลก ร่วมกันจัดกิจกรรมเพื่อแสดงการต่อต้านการใช้สารเสพติด เป็นการรณรงค์สร้างกระแสนหาความร่วมมือ ในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในหมู่เยาวชนทั่วไป โดยการให้ความรู้ความเข้าใจในโทษและพิษภัยของยาเสพติด และ โทษทางกฎหมาย

ตลอดขบวนการค้ายาเสพติด เพื่อป้องกันการสูญเสียทรัพยากรที่สำคัญที่จะเป็นกำลังสำคัญของชาติในอนาคต ด้วยเหตุนี้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งระดับมัธยมศึกษา และอาชีวศึกษา จึงกำหนดเป็นนโยบายในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา เนื่องในวันต่อต้านยาเสพติดสากล และถือปฏิบัติเป็นประจำทุกปี

3.5.2 วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อรณรงค์สร้างกระแสต่อต้านการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด
- 2) แสวงหาความร่วมมือ ในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา
- 3) เพื่อพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนให้มีความรู้ความเข้าใจในภาระหน้าที่ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา

3.5.3 เป้าหมาย

นักเรียนโรงเรียนเขวาสีวิทยาคารทุกคน

3.5.4 ลักษณะของการจัดกิจกรรม

- 1) การเดินรณรงค์ร่วมต่อต้านยาเสพติด
- 2) จัดนิทรรศการเรื่องยาเสพติด
- 3) สาธิตการตรวจหาสารเสพติดในปีสวาระ
- 4) ประกวดคำขวัญต่อต้านยาเสพติด
- 5) ประกวดเรียงความต้านยาเสพติด
- 6) ตอบปัญหาเรื่องยาเสพติด
- 7) กีฬาด้านยาเสพติด

3.4.5 วิธีดำเนินงาน

ขั้นตอนการดำเนินงาน	ระยะเวลาดำเนินงาน	ผู้รับผิดชอบ
1. ชั้นวางแผน 1.1 แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน 1.2 ประชุมผู้เกี่ยวข้อง 1.3 ร่วมมือกันกำหนดกิจกรรม 1.4 กำหนดวัน เวลา สถานที่	ประมาณเดือนมิถุนายน ของทุกปี	ผู้อำนวยการและฝ่ายปกครอง

ขั้นตอนการดำเนินงาน	ระยะเวลาดำเนินงาน	ผู้รับผิดชอบ
<p>2. ขั้นปฏิบัติการตามแผน</p> <p>2.1 พิธีปล่อยขบวนเคฉัตรวันต่อต้านยาเสพติด</p> <p>2.2 จัดนิทรรศการ</p> <p>2.3 สาธิตการตรวจปัสสาวะ</p> <p>2.4 ประกวดคำขวัญต่อต้านยาเสพติด</p> <p>2.5 ประกวดเรียงความต่อต้านยาเสพติด</p> <p>2.6 การตอบปัญหาเรื่องยาเสพติด</p> <p>2.7 กีฬาด้านยาเสพติด</p>	26 มิถุนายน ของทุกปี หอประชุม โรงเรียน	ฝ่ายปกครอง
<p>3. ขั้นตรวจสอบ</p> <p>3.1 การสังเกต</p> <p>3.2 การสัมภาษณ์</p> <p>3.3 แบบประเมินผลการจัดการกิจกรรม</p>	หลังเสร็จสิ้นการจัด กิจกรรม	คณะกรรมการ ประเมินผลการจัด กิจกรรม
<p>4. ขั้นสรุปและแก้ไขข้อบกพร่อง</p> <p>4.1 รวบรวมผลการจัดกิจกรรม</p> <p>4.2 วิเคราะห์ข้อดีข้อเสีย</p> <p>4.3 สรุปหาแนวทางที่ดีที่สุดนำไป ประยุกต์ใช้ในครั้งต่อไป</p>	ตลอดระยะเวลาที่จัด กิจกรรม	คณะกรรมการ ประเมินผล

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

3.4.6 งบประมาณที่ใช้

เงินอุดหนุนการศึกษา จำนวน 5,000 บาท

3.4.7 ผลที่คาดว่าจะได้รับ

ครู อาจารย์ และผู้ปกครอง ร่วมกันสร้างกระแสต่อต้านยาเสพติดเนื่องในวันต่อต้านยาเสพติดโลก

นักเรียนและเยาวชนได้แสดงออกอย่างอิสระ รู้ และเข้าใจถึงโทษ และพิษภัยของยาเสพติด หันมาทำกิจกรรมอื่นที่มีประโยชน์แทนการใช้ยาเสพติด

3.6 โครงการอบรมจริยธรรมวันศุกร์สุดสัปดาห์

3.6.1 หลักการและเหตุผล

จากปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในสถานศึกษา เป็นเรื่องที่นักเรียนเป็นส่วนหนึ่งของปัญหาและได้รับผลกระทบโดยตรง ดังนั้นการให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมรับรู้ และมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น จะเป็นแนวทางให้เกิดการยอมรับและยึดถือปฏิบัติตามด้วยความเต็มใจ อีกทั้งเป็นแนวร่วมในการดำเนินงานต่อต้าน ยาเสพติด ในโรงเรียนอีกด้วย ดังนั้น กิจกรรมที่จัดถ้านักเรียนมีส่วนร่วมคิดร่วมทำ โดยมีครู อาจารย์ คอยให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิด จะช่วยพัฒนาบุคลิกภาพความเป็นผู้นำ รู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ เป็นการสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดให้แก่แก่นักเรียนนั่นเอง

3.6.2 วัตถุประสงค์

- 1) ฝึกจิตใจนักเรียน ให้สงบเยือกเย็น มีเหตุผล ยึดหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ
- 2) ฝึกให้นักเรียนได้ทองบทสวดมนต์ โดยคณะกรรมการนักเรียนเป็นผู้นำ สวด ระลึกพุทธคุณ ธรรมคุณ สังฆคุณ และพระคุณของ บิดามารดา ครู อาจารย์ ตลอดจนผู้มีอุปการะคุณ
- 3) เพื่อให้โอกาสนี้ อบรมชี้แนวทางที่ถูกต้องในการดำเนินชีวิต และสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดให้กับนักเรียน

3.6.3 เป้าหมาย

นักเรียนโรงเรียนเขาวงกตศึกษาทุกระดับชั้น

3.6.4 ลักษณะของการจัดกิจกรรม

- 1) ประธานนักเรียนนำสวดมนต์ไหว้พระ
- 2) ฝึกการนั่งสมาธิ
- 3) บรมธรรมะ โดยพระวิทยากร
- 4) บรรยายสาระความรู้ทั่วไป

3.6.5 วิธีดำเนินงาน

ขั้นตอนการดำเนินงาน	ระยะเวลาดำเนินงาน	ผู้รับผิดชอบ
<p>1. ขั้นวางแผน</p> <p>1.1 ประชุมวางแผนร่วมกับ</p> <p>1.2 เตรียมบทสวดมนต์ไหว้พระ</p> <p>1.3 เชิญวิทยากร</p> <p>2. ขั้นปฏิบัติตามแผน</p> <p>2.1 ประธานนักเรียนนำนักเรียนทุกคน สวดมนต์ไหว้พระ</p> <p>2.2 ฟีกสมาธิ</p> <p>2.3 บรรยายธรรมะ โดยพระวิทยากร</p> <p>2.4 อบรมความรู้ทั่วไป</p> <p>2.5 ร่วมร้องเพลงสรรเสริญ</p> <p>3. ขั้นตรวจสอบ</p> <p>3.1 สังเกตความตั้งใจในการฝึกปฏิบัติของ นักเรียน</p> <p>3.2 ตรวจสอบติดตามนักเรียนที่หลบเลี่ยง ไม่เข้าร่วมกิจกรรม</p> <p>4. ขั้นสรุปและแก้ไขข้อบกพร่อง</p> <p>4.1 ให้มีการสรุปและเป็นผลการจัดกิจกรรม อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง เพื่อนำผลที่ ได้มาปรับปรุงพัฒนาการจัดกิจกรรมให้ดี ขึ้นไป</p> <p>4.2 รวบรวม สรุป วิเคราะห์ ปัญหา อุปสรรค ต่าง ๆ เพื่อพัฒนางานให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น</p>	<p>วันศุกร์สัปดาห์แรก ของการเปิดเรียน ณ หอประชุม โรงเรียน</p> <p>ทุกคาบเรียนที่ 7 ณ หอประชุม โรงเรียน</p> <p>หลังเสร็จสิ้น กิจกรรม</p> <p>วันศุกร์แรกของทุก เดือน ณ หอประชุม โรงเรียน</p>	<p>คณะกรรมการ นักเรียน ครู อาจารย์ หมวด สังคัมศึกษาและ ฝ่ายปกครอง</p> <p>คณะกรรมการฝ่าย ปกครอง</p> <p>คณะกรรมการ นักเรียน ครู อาจารย์ หมวดสังคัม ฝ่ายปกครอง</p>

3.6.6 งบประมาณที่ใช้

ไม่ต้องใช้งบประมาณ

3.6.7 ผลที่คาดว่าจะได้รับ

นักเรียนทุกคนสามารถท่องบทสวดมนต์ไหว้พระได้ และมีความซาบซึ้งในบทสวดมนต์ที่อ้างอิงถึงพระพุทธคุณ ธรรมคุณ สังฆคุณ คุณบิดา มารดา ครู อาจารย์ และผู้มีอุปการะคุณ โดยหวังว่านักเรียนจะมีที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ และหลีกเลี่ยงอบายมุขทั้งปวง

โครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาการใช้สารเสพติด ในโรงเรียนเขาวไร่ศึกษา ซึ่งประกอบด้วยโครงการย่อย 6 โครงการดังกล่าว มีเป้าหมายเพื่อให้ผลของโครงการย่อยแต่ละโครงการ ช่วยส่งเสริมสนับสนุนซึ่งกันและกัน ในการช่วยป้องกันและแก้ไขปัญหาการใช้สารเสพติดได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยภายในประเทศ

วิระวรรณ สิริไกรลาศ (2536 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการต้านทานการติดยาเสพติดของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า

1. ความภาคภูมิใจในตนเอง สุขภาพจิต และการกล้าแสดงออก มีความสัมพันธ์ทางบวกกับทัศนคติต่อการเสพติด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. ความภาคภูมิใจในตนเอง สุขภาพจิต และการกล้าแสดงออก มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปฏิเสธการชักจูงใจเรื่องยาเสพติดจากเพื่อน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. ความภาคภูมิใจในตนเอง เป็นตัวแปรเพียงตัวเดียวที่สามารถทำนายทัศนคติต่อการเสพติดได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีอำนาจในการทำนายร้อยละ 23
4. ทัศนคติต่อการเสพติด ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับยาเสพติด และความภาคภูมิใจในตนเอง สามารถทำนายการปฏิเสธการชักจูงใจเรื่องยาเสพติดจากเพื่อนในกลุ่มนักเรียนทั้งหมดได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีอำนาจในการทำนายร้อยละ 41.27, 20.89 และ 15.23 ตามลำดับ

5. ทักษะคิดต่อการเสพยาเสพติด ความภาคภูมิใจในตนเอง ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับยาเสพติด ระดับเศรษฐกิจของครอบครัว และสุขภาพจิต บางตัว สามารถทำนายการปฏิเสธการชักจูงเรื่องยาเสพติดจากเพื่อนได้ โดยเฉพาะกลุ่มนักเรียนชายและหญิงระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีระดับเศรษฐกิจของครอบครัว และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

6. นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีระดับเศรษฐกิจของครอบครัวปานกลาง มีสุขภาพจิตไม่ดี และกล้าแสดงออกน้อยกว่ากลุ่มอื่น

7. นักเรียนชายระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่มีความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับยาเสพติด น้อยมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการเสพยาเสพติดน้อยกว่ากลุ่มอื่น ๆ

8. นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย ที่มีความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับยาเสพติดน้อย มีการปฏิเสธการชักจูงเรื่องยาเสพติดน้อยกว่ากลุ่มอื่น ๆ

ดำรง วาสนะสมสิทธิ์ (2536 : 31-32) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ประเมินการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ของศูนย์ป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ประจำภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดขอนแก่น และข้าราชการตำรวจภูธรจังหวัดขอนแก่น โดยศึกษาจากเจ้าหน้าที่ศูนย์ป้องกันและปราบปรามยาเสพติดประจำภาคตะวันออกเฉียงเหนือจำนวน 16 คน และเจ้าหน้าที่ตำรวจจังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการประเมินสภาพทั่วไปในการปฏิบัติงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ในการร่วมมือกันเจ้าหน้าที่ศูนย์ป้องกันและปราบปรามยาเสพติด และเจ้าหน้าที่ตำรวจภูธรจังหวัดขอนแก่น เห็นว่ายังมีปฏิบัติงานเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในระดับดีมาก ส่วนเจ้าหน้าที่ตำรวจภูธรจังหวัดขอนแก่นเห็นว่า สิ่งที่เด่นชัดในการปฏิบัติงาน ได้แก่ นโยบายและมาตรการในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดให้โทษของกรมตำรวจ และกระทรวงมหาดไทย

2. ผลการประเมินสภาพปัญหายาเสพติดในภาพรวมนั้น ทั้งเจ้าหน้าที่ศูนย์ป้องกันและปราบปรามยาเสพติดและเจ้าหน้าที่ตำรวจจังหวัดขอนแก่น เห็นว่าการปฏิบัติงานทุก ๆ ด้านมีปัญหาในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เจ้าหน้าที่ศูนย์ป้องกันและปราบปรามยาเสพติดมีความเห็นว่า มีปัญหาในการปฏิบัติงานที่สำคัญ ได้แก่ การที่มีผู้ค้ายาเสพติดไม่เกรงกลัวต่อกฎหมายเพราะผลประโยชน์จากการค้ายาเสพติดมีมาก การขาดเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง ขาดการวางแผนและประสานงานร่วมกัน ส่วนเจ้าหน้าที่ตำรวจจังหวัด

ขอนแก่น เห็นว่า การปฏิบัติงานที่เป็นปัญหาสำคัญ ได้แก่ ยานพาหนะ วิทยุสื่อสาร การขาดขวัญและกำลังใจของเจ้าหน้าที่และขาดค่าใช้จ่ายในการสืบสวน

จิรศักดิ์ บุญชู และคณะ (2536 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้สารเสพติดในกลุ่มนักเรียนไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้สารเสพติดในกลุ่มนักเรียนไทย และศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับการเลิกสารเสพติด ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ เป็นกลุ่มนักเรียนที่มีประสบการณ์ในการใช้สารเสพติดซึ่งกำลังศึกษาสายสามัญศึกษาและในระดับอาชีวศึกษาในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ สุ่มตัวอย่างเป็นแบบเจาะจง ซึ่งครอบคลุมทุกภาคของประเทศคือ ภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคตะวันออก

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลทางด้านลักษณะประชากร และภูมิหลังทางสังคมของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างพบว่า จากจำนวนนักเรียนทั้งหมด เกือบ 1 ใน 4 มีอายุ 17 ปี มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในเขตพื้นที่ทำการศึกษา จำนวนประมาณ 3 ใน 4 จำนวนนักเรียน 1 ใน 3 มีพี่น้อง 3 คน นักเรียนประมาณ 1 ใน 5 กำลังศึกษาอยู่ประโยควิชาชีพชั้นปีที่ 1 บิดาของนักเรียนเกือบครึ่งหนึ่ง และมารดาของนักเรียนมากกว่าครึ่ง จบการศึกษาระดับประถมศึกษาตอนต้น ประถมศึกษาตอนปลาย บิดาของนักเรียนประมาณ 1 ใน 3 ประกอบอาชีพค้าขาย

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ ครอบครัวของนักเรียนประมาณ 1 ใน 3 มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท นักเรียนเกือบครึ่งหนึ่งเคยหารายได้พิเศษนักเรียนเกือบ 1 ใน 3 ได้เงินใช้จ่ายไปโรงเรียนวันละ 13-30 บาท ส่วนใหญ่หรือจำนวน 3 ใน 4 นักเรียนได้รับเงินเพียงพอกับค่าใช้จ่ายแต่ละวัน แต่ไม่มีเงินสำหรับเก็บออม

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพสังคม สิ่งแวดล้อมและที่พักอาศัย พบว่านักเรียนจำนวน 3 ใน 4 พักอาศัยอยู่กับบิดามารดา นักเรียนมากกว่าครึ่งมีบ้านพักอาศัยอยู่ในเขตอำเภอเมือง สภาพแวดล้อมทั่วไปของที่พักอาศัย มีศูนย์การค้า สำหรับสภาพแวดล้อมทางพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว ในเรื่องการดื่มสุรา พบว่าบิดาของนักเรียนมากกว่าครึ่งกลุ่มญาติพี่น้องครั้งต่อครั้ง และกลุ่มผู้ที่เข้ามาพักอาศัยในบ้านของนักเรียนเกือบครึ่งที่ดื่มสุรา แต่สำหรับมารดาของนักเรียนส่วนใหญ่ไม่ดื่มสุรา สำหรับเรื่องการสูบบุหรี่ พบว่า บิดากลุ่มญาติพี่น้อง กลุ่มผู้ปกครอง และกลุ่มผู้เข้าพักอาศัยในบ้านจำนวนมากกว่าครึ่งที่สูบบุหรี่ แต่สำหรับมารดานักเรียนเกือบทั้งหมดที่ไม่สูบบุหรี่ ในประเด็นของการพนัน พบว่าบุคคลใกล้ชิดกับนักเรียนมากกว่า 3 ใน 4 ไม่เล่นการพนัน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับสารเสพติดพบว่า นักเรียนเกือบ 1 ใน 4 ที่รู้จักสารเสพติดเป็นอันดับแรกคือ กัญชา และสารระเหย ชนิดที่ติดง่ายและให้โทษร้ายแรงที่สุดคือ เฮโรอีน เพื่อน เป็นบุคคลสำคัญที่แนะนำให้มนักเรียนได้รู้จักสารเสพติดครั้งแรก ในทัศนะของนักเรียน การใช้สารเสพติดบางประเภทเป็นบางครั้งเพื่อสังคมถือว่าเป็นการเหมาะสม แต่ถ้าหากใช้สารเสพติดเป็นประจำถือว่าเป็นการกระทำที่ไม่เหมาะสม กลุ่มคนบางกลุ่มถึงแม้จะรู้ว่าสารเสพติดเป็นสิ่งไม่ดี แต่ก็เข้าไปเกี่ยวข้องด้วยเป็นเพราะความอยากรู้อยากลอง การแสวงหาสารเสพติดของนักเรียน บางประเภทหาได้ตามร้านค้า เช่น บุหรี่ สุรา เบียร์ สารระเหย สำหรับกลุ่มกลุ่มมประสาท กระตุ้นประสาท เหล้าแห้ง สามารถหาได้จากร้านขายยา สำหรับกัญชา กระเทียม เฮโรอีน มอร์ฟิน ผีน แอล เอส ดี สามารถหาได้จากกลุ่มเพื่อนฝูง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้สารเสพติด พบว่าเกือบ 1 ใน 4 สภาพแวดล้อมทางกายภาพของโรงเรียน เป็นเขตที่พักอาศัย ร้านค้า ตลาด นักเรียนจำนวน 3 ใน 4 มีความสนใจในการเรียนระดับปานกลาง ครั้งหนึ่งมีผลการเรียนเฉลี่ยระหว่าง 1.00-2.00 ในด้านความสัมพันธ์กับทางโรงเรียน พบว่า ครูเคร่งครัดเรื่องระเบียบวินัยมาก ครูช่วยเหลือนักเรียนทั้งปัญหาด้านการเรียน และปัญหาส่วนตัวปานกลาง โรงเรียนเข้มงวดเรื่องการเรียนการสอนมาก ครู-อาจารย์ชอบพูดเปรียบเทียบกับคนอื่นที่คิดว่าปานกลาง ครู-อาจารย์เอาใจใส่นักเรียนทุกคนเท่าเทียมกันปานกลาง ครู-อาจารย์ชอบสอนแบบโบราณน้อย ครู-อาจารย์ไม่ขาดสอนและตรวจการบ้านนักเรียน ในแง่ของกลุ่มเพื่อน พบว่า นักเรียนกล่าวว่ามิกกลุ่มเพื่อนในชั้นเรียนใช้สารเสพติดประเภทต่างๆ จำนวนประมาณ 1-5 คน สำหรับกลุ่มเพื่อนในโรงเรียนหรือในวิทยาลัยพบว่า มีเพื่อนนักเรียนในโรงเรียนคัมสุรา เบียร์ บุหรี่ น้อยกว่า 50 คน กินยา แก๊ปวุด แก๊ไข่ กินยานอนหลับ กินยาม้า ยาขยัน คมสารระเหย กินเหล้าแห้ง เสพกัญชา เสพมอร์ฟิน และเสพเฮโรอีน ในแต่ละประเภท 1-5 คน โดยอัตราส่วนของกลุ่มนักเรียนที่ทราบว่าการกลุ่มเพื่อนใช้สารเสพติดมีขนาดแตกต่างกัน สำหรับผลการเรียนของกลุ่มเพื่อนนักเรียนพบว่า นักเรียนมากกว่าครึ่ง คบหาสมาคมกับกลุ่มเพื่อน มีผลการเรียนอยู่ในระดับปานกลางและสามารถปรับตัวเข้ากับกลุ่มเพื่อนได้มาก นักเรียนมีการมั่วสุมกันในระหว่างกลุ่มเพื่อนปานกลาง นักเรียนมากกว่าครึ่งเคยเกี่ยวข้องกับเพศตรงกันข้ามบ้างในบางโอกาส ในด้านความสัมพันธ์ของครอบครัวพบว่า ครอบครัวของนักเรียนเกือบครึ่งมีความสัมพันธ์ส่วนมากดี แต่บางครั้งก็มีการทะเลาะเบาะแว้งกันบ้าง กรณีที่บิดามารดาหย่าร้าง นักเรียนเกือบครึ่งที่มีพ่อเลี้ยงหรือแม่เลี้ยง หรือมีทั้งสองคน ในด้านการอบรมเลี้ยงดูนักเรียนได้รับความรักความอบอุ่นจากสมาชิกใน

ครอบครัวมาก นักเรียนเป็นบุคคลที่ครอบครัวต้องการมาก บิดามารดาใช้เหตุผลมาก บิดามารดาปล่อยปละไม่สนใจ จู้จี้ เจ้าระเบียบปานกลาง ให้ความรักระหว่างพี่น้องไม่เท่ากันน้อย และนักเรียนได้รับความเชื่อใจจากครอบครัวปานกลาง เกี่ยวกับตัวนักเรียนเองในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา นักเรียนเกือบ 1 ใน 4 เคยมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนมาแล้วในอดีต ส่วนนักเรียนอีก 1 ใน 4 เริ่มแสดงพฤติกรรมเบี่ยงเบน ในปัจจุบัน นักเรียนมากกว่าครึ่งเคยแสดงพฤติกรรมเบี่ยงเบนตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน สำหรับกลุ่มนักเรียนที่มีประสบการณ์ในการใช้สารเสพติดในอดีต จำนวน 4 ใน 5 เคยสูบบุหรี่และดื่มสุรา เบียร์มากที่สุด กลุ่มนักเรียนที่รู้จักใช้สารเสพติดในปัจจุบัน และกลุ่มที่ใช้สารเสพติดตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันเกือบทั้งหมด สูบบุหรี่และดื่มสุรา เบียร์มากที่สุด ประเภทสารเสพติดที่นักเรียนเริ่มใช้ครั้งแรกในระดับมัธยมศึกษาคือเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ สารระเหย มอร์ฟีน และบุหรี่ สำหรับประเภทสารเสพติด ที่นักเรียนเริ่มใช้ครั้งแรกในขณะที่เรียนในระดับประโยควิชาชีพคือ เหล้าแห้ง ยาแก้ปวดประสาท กระท่อม ยากระตุ้นประสาท กัญชา ผีนุ เฮโรอีน และแอลกอฮอล์ ระยะเวลาที่นักเรียนใช้สารเสพติดในแต่ละประเภท น้อยกว่าหรือเท่ากับ 1 ปี สาเหตุของการใช้คือ อยากรทดลอง บรรเทาอาการป่วยทางร่างกาย และเพื่อนชวน นักเรียนส่วนใหญ่ไม่เคยเข้ารับการรักษา ในด้านความรู้สึกของนักเรียนที่มีผลต่อตนเองพบว่า นักเรียนมีความรู้สึกผิดหวังด้านการเรียนและอื่น ๆ น้อย มีความทุกข์ วิตกกังวลน้อย และใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ปานกลาง เป็นคนลังเลต่อการตัดสินใจ หรือขาดความเชื่อมั่นในตนเองน้อยเป็นอารมณ์อ่อนไหวง่าย ชอบเลียนแบบผู้อื่น ด้านการแต่งกาย และการกระทำต่าง ๆ น้อย เป็นคนอยากรู้ อยากเห็น อยากพิสูจน์และอยากรทดลองในสิ่งต่าง ๆ ปานกลาง และมีความรู้สึกอยากต่อต้านประชดสังคมนักเรียนคนอื่น ๆ น้อย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับการเลิกใช้สารเสพติด พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า กลุ่มบุคคลไม่ว่าติดสารเสพติดประเภทใดก็ตามสามารถรักษาให้หายขาดได้ วิธีการง่าย ๆ ที่สามารถจะเลิกได้ ก็คือการงดหรือเลิกเสพสารเสพติดชนิดนั้น ๆ ไปเลย และถ้าได้รับการบำบัดรักษาแล้วหายขาดได้ สำหรับกลุ่มบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการเลิกใช้สารเสพติด นักเรียนมากกว่าครึ่งกล่าวว่า บิดามารดาเป็นกลุ่มที่มีอิทธิพลมากที่สุด

วิษดา ดิลกวัฒนา (2536 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยถึง ประสิทธิภาพของโปรแกรมสุขศึกษาในการงดสูบบุหรี่ของนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิค จังหวัดสุโขทัย เป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง ผลการวิจัยสรุปได้ว่าภายหลังจากการร่วมกิจกรรมในโปรแกรมสุขศึกษานักศึกษา กลุ่มทดลองมีทัศนคติต่อการงดสูบบุหรี่ ความเชื่อในอิทธิพลของกลุ่มอ้างอิง

ต่อการงดสูบบุหรี่ ความตั้งใจที่จะงดสูบบุหรี่มากกว่าก่อนการทดลอง และมากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้ยังพบว่าทัศนคติต่อการสูบบุหรี่ สัมพันธ์กับความตั้งใจที่จะงดสูบบุหรี่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนความเชื่อในอิทธิพลของกลุ่มอ้างอิงต่อการงดสูบบุหรี่ไม่มีความสัมพันธ์ทางสถิติกับความตั้งใจที่จะงดสูบบุหรี่ และความตั้งใจที่จะงดสูบบุหรี่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติเกี่ยวกับการงดสูบบุหรี่อย่างมีนัยทางสถิติ นอกจากนี้ยังพบว่า การมีเพื่อนสนิทสูบบุหรี่ และการมีสมาชิกในครอบครัวสูบบุหรี่ มีความสัมพันธ์กับการสูบบุหรี่ของนักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยเฉพาะการไม่เลิกสูบบุหรี่ และยังพบว่าสัดส่วนนักศึกษาที่เลิกสูบบุหรี่ได้ในระยะติดตามผล 4 สัปดาห์ของกลุ่มทดลองมากกว่าก่อนการทดลอง และมากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

วุฒิ เหล่าสุนทร และคณะ (2536 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง อาชญากรรม : การค้ายาเสพติด (ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ขั้นตอนการค้ายาเสพติดของผู้ต้องขัง) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาลักษณะทางเศรษฐกิจ และสังคมของผู้ต้องขัง คดีค้ายาเสพติด หาช้อเท็จจริง เกี่ยวกับการค้ายาเสพติด ตลอดจนวิธีการหลีกเลี่ยงกฎหมายของผู้ค้ายาเสพติด ก่อนที่จะถูกดำเนินคดี การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการ โดยการสัมภาษณ์ผู้ต้องขังในข้อหาครอบครองเพื่อการจำหน่ายผลิต นำเข้า และส่งออกยาเสพติด จำนวน 468 คน พบว่าในการจำหน่ายยาเสพติดนั้น ผู้ค้ารายย่อยส่วนใหญ่จะขายให้เฉพาะลูกค้าประจำ หรือผู้ที่ลูกค้าประจำแนะนำหรือพามา ส่วนกลุ่มผู้ค้าเล็ยงนั้นพบว่า เป็นเพศหญิง ร้อยละ 60 มีอายุระหว่าง 36-40 ปี มีการศึกษาอยู่ระดับชั้น ป.1-ป.4 ร้อยละ 56 มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในภาคเหนือ ร้อยละ 40 ประกอบอาชีพรับจ้าง ร้อยละ 38 รายได้น้อยกว่า 3,000 บาทต่อเดือน ร้อยละ 40 แต่งงานแล้วและยังอยู่ด้วยกัน ที่อยู่อาศัยมีลักษณะเป็นชุมชนแออัดหรือห้องแถว ร้อยละ 33 ซึ่งอยู่ในกรุงเทพมหานคร ร้อยละ 44 นอกจากนี้ยังพบว่าผู้ค้าเล็ยงส่วนใหญ่ ไม่เล่นการพนัน คี๋มสุราและไม่เสพยาเสพติด ผู้ค้าเล็ยงจะถูกเพื่อนหรือบุคคลที่รู้จัก ซึ่งอยู่ในวงการค้ายาเสพติดชักชวนให้ทำ โดยเพื่อนอาจจะเป็นผู้ว่าจ้างหรือแนะนำให้ผู้รู้จักผู้ว่าจ้าง สาเหตุที่ตกลงทำเพราะเห็นว่ารายได้ดี ร้อยละ 66 และใช้เวลาเพียงสั้น ๆ การว่าจ้างให้ผู้ค้าเล็ยงส่วนใหญ่จะเป็นการว่าจ้างเพื่อนำยาเสพติดไปส่งให้ลูกค้า โดยผู้ว่าจ้างจะนัดหมายวันเวลาสถานที่พร้อมบอกรายละเอียดเกี่ยวกับลักษณะบุคคลที่จะมารับยาเสพติดตลอดจนรหัสต่าง ๆ ที่ใช้ได้ตอบ ในการลำเล็ยงยาเสพติดนั้น ส่วนมากจะซุกซ่อนยาเสพติดอยู่กับตัวหรือสัมภาระในการเดินทาง และมักส่งของตามสถานีขนส่ง สถานีรถไฟ โรงแรม ห้องอาหาร หรือลานจอดรถ ผู้ค้าเล็ยงจะทราบถึงลักษณะของผู้ที่จะมารับของ โดยดูจากสัญลักษณ์ต่าง ๆ หรือบางรายอาจจะนำของไปไว้วางไว้โดยไม่รู้ว่ารายละเอียดเกี่ยวกับผู้มารับเลย

ก็ได้ จากการที่พบว่า ผู้ค้ารายย่อยเป็นตัวละครสำคัญตัวการหนึ่ง ที่กระตุ้นให้เกิดการผลิตและใช้ยาเสพติดเพิ่มมากขึ้น ดังนั้นการแก้ไขปัญหายาเสพติด ควรเน้นการปราบปรามผู้ค้ารายย่อยด้วย โดยเฉพาะในเขตพื้นที่ชุมชนแออัด ซึ่งถือว่าเป็นแหล่งจำหน่ายยาเสพติดที่สำคัญ นอกจากนั้นควรมีการเผยแพร่ และให้ความรู้เกี่ยวกับบทลงโทษให้แก่ประชาชนได้ทราบ โดยทั่วกันและควรเร่งดำเนินการลดหย่อนผ่อนโทษต่อผู้กระทำผิด ตลอดจนหามาตรการวิธีการสืบสวนสอบสวน และพิจารณาคดีให้รวดเร็วยิ่งขึ้น

ประดิษฐ์ สำราญพัฒน์ (2539 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษา การดำเนินการป้องกันและแก้ปัญหายาเสพติดใน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาของการดำเนินการป้องกันและแก้ปัญหายาเสพติด ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมศึกษา จังหวัดขอนแก่น และเพื่อเปรียบเทียบการดำเนินการป้องกันและแก้ปัญหายาเสพติดในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีขนาดแตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินการป้องกันและแก้ปัญหายาเสพติด ของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเปรียบเทียบการดำเนินการป้องกันและแก้ปัญหายาเสพติดของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่า โรงเรียนมีการแก้ปัญหายาเสพติดในระดับปานกลาง และเมื่อเปรียบระหว่างโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่แล้ว พบว่า โรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง มีปัญหาในการดำเนินการแตกต่างจากโรงเรียนขนาดใหญ่อย่างมีนัยสถิติที่ระดับ .05 ส่วนโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลางไม่แตกต่างกันทางสถิติ

กองพล สารานุกรม (2540 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษายอบบาทของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของสารเสพติดในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการระบาดของสารเสพติด และศึกษายอบบาทของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีต่อการป้องกันและแก้ปัญหายาเสพติดในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลสำรวจของเจ้าหน้าที่ตำรวจ พบว่าผู้ที่คิดหรือเสพยาเสพติดในโรงเรียนมัธยมทั้งชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายเป็นนักเรียนชายทั้งสิ้น สาเหตุการติดมาจากอยากลอง เพื่อนชวน และปัญหาทางครอบครัว สารเสพติดที่นักเรียนและบุคคลภายนอกนำเข้ามาคือ ยาบ้า บุหรี่ สารระเหย เหล้า เบียร์ เมื่อทางเจ้าหน้าที่จับได้ก็ถูกดำเนินคดีตามกฎหมาย กิจกรรมต่าง ๆ ที่เจ้าหน้าที่ตำรวจจัดขึ้นเพื่อป้องกันและปราบปรามนั้น ได้แก่ การประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข่าวสาร และอบรมนักเรียนในโรงเรียนให้ทราบถึงโทษภัยและอันตรายในสารเสพติด

2. ผลการสำรวจของบุคลากรในโรงเรียน พบว่า ผู้ที่ติดสารเสพติด ในโรงเรียนส่วนมากเป็นนักเรียนชายทั้งมัธยมตอนต้นและตอนปลาย มีปัญหาการระบาดของสารเสพติด ลักษณะของปัญหาน้อย และมีแนวโน้มลดลง สารเสพติดที่ระบาดเข้ามาในโรงเรียน คือ ยาบ้า บุหรี่ กัญชา สารระเหย และ เหล้าเบียร์ ตามลำดับ แหล่งมั่วสุ่มในการเสพสารเสพติด ส่วนมากเป็นห้องน้ำ ห้องส้วม ตามรั่มไม้ และบริเวณอกรั้วโรงเรียน
 3. สภาพปัจจุบันและปัญหาในการดำเนินงาน ในการแก้ปัญหการระบาดของสารเสพติดของเจ้าหน้าที่สำรวจ โดยภาพรวมแล้วการดำเนินงานด้านสารเสพติดอยู่ในระดับ ปานกลาง ส่วนปัญหาในการดำเนินงานเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหสารเสพติดก็อยู่ในระดับปานกลาง
 4. แนวปฏิบัติและการดำเนินงานในสภาพปัจจุบัน เกี่ยวกับการป้องกันการระบาดของสารเสพติดในโรงเรียน โดยภาพรวมแล้วการปฏิบัติอยู่ในระดับดีมาก เช่น การปฏิบัติตามนโยบายของกระทรวง ทบวง กรม รวมทั้งการจัดทำแผนป้องกันการระบาดของสารเสพติดทุกปีการศึกษา และจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อรณรงค์ต่อต้านสารเสพติด เช่น การจัดป้ายนิเทศ การอบรม การประชุม เป็นต้น
 5. แนวปฏิบัติและการดำเนินงานในสภาพปัจจุบัน เกี่ยวกับการป้องกันการระบาดของสารเสพติดในโรงเรียน โดยภาพรวมแล้วการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง แต่การปฏิบัติที่มีปัญหามากนั้น คือ ขาดการวางแผนที่ดี นักเรียนไม่สนใจเกี่ยวกับการรณรงค์ต่อต้านยาเสพติด อาจารย์ฝ่ายปกครองไม่สนใจหรือให้ความสำคัญน้อยเกินไป หรือหย่อนยานในการควบคุมพฤติกรรมของนักเรียนให้อยู่ในระเบียบข้อบังคับของทางโรงเรียน
- ธนวัน จันทศักดิ์ (2540 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยผลการรณรงค์ป้องกันการใช้ยาเสพติดตาม โครงการเพื่อนเตือนเพื่อน ต่อความเข้าใจ เจตคติ และพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดยาของนักเรียนใน โครงการเพื่อนเตือนเพื่อน ในสถานศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดมหาสารคาม มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติด เจตคติต่อ ยาเสพติดและพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดยาเสพติดของนักเรียนแกนนำ นักเรียนสมาชิกชมรมเพื่อนเตือนเพื่อน และนักเรียนที่ไม่ได้เป็นสมาชิกชมรมเพื่อนเตือนเพื่อน โครงการเพื่อนเตือนเพื่อน ในสถานศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า การรณรงค์ป้องกันการใช้สารเสพติดตาม โครงการเพื่อนเตือนเพื่อน มีผลต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดยาเสพติดของนักเรียนมากกว่าเจตคติ และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติด โดยนักเรียน

แกนนำและนักเรียนชมรมเพื่อนเตือนเพื่อน จะมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดยาเสพติดน้อยกว่านักเรียนที่ไม่ได้เป็นสมาชิกชมรมเพื่อนเตือนเพื่อน

ธนัทชัย สุขา (2540 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดให้โทษของเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธร สังกัดตำรวจภูธร จังหวัดมหาสารคาม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาในการป้องกันปราบปรามยาเสพติดให้โทษ ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพในการปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดให้โทษของเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธร สังกัดตำรวจภูธรจังหวัดมหาสารคาม ทั้งด้านการบริหารด้านการจัดองค์กร ด้านการจัดบุคลากร ด้านการสั่งการ ด้านการควบคุมและด้านการปฏิบัติงานการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดให้โทษ อยู่ในระดับมาก

2. สภาพปัญหาในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า มีปัญหาอยู่ระดับมาก ปัญหาการขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ที่ทันสมัยในการปฏิบัติงานเป็นปัญหามากที่สุด ปัญหาผู้บังคับบัญชามีผลประโยชน์ร่วมกับผู้ค้ายาเสพติดเป็นปัญหาอยู่ในระดับน้อยที่สุด

สมพิศ สุววิฑูรย์ (2540 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมในการป้องกันการติดยาเสพติดของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า

1. ปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ ปัจจัยเสริม ล้วนแต่มีผลต่อพฤติกรรม ในการป้องกันการติดยาเสพติดของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายทั้ง 4 ภาค อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2. เมื่อลำดับความสำคัญของปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมในการป้องกันการติดยาเสพติดพบว่า

2.1 ปัจจัยนำที่มีผลต่อการทำนาย พฤติกรรมป้องกันการติดยาเสพติดได้ดีที่สุดเป็นลำดับแรกคือ ทักษะคิด รองลงมาคือ การรับรู้ภาวะสุขภาพ ลำดับที่ 3 คือ ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด ลำดับ 4 คือเพศ เพศหญิงมีความรู้ ทักษะคิด กับการรับรู้เกี่ยวกับยาเสพติดและมีพฤติกรรมป้องกันการติดยาเสพติดถูกต้องและสูงกว่าเพศชาย ลำดับที่ 5 อายุ นักเรียนกลุ่มที่มีอายุ 16-17 ปี มีพฤติกรรมป้องกันการติดยาเสพติดสูงกว่าทุกกลุ่มอายุ

2.2 ปัจจัยเอื้อ ที่มีผลต่อการทำนายพฤติกรรมป้องกันการติดยาเสพติดได้ดีที่สุดเป็นลำดับแรก คือ รายได้ นักเรียนที่ได้รับเงินค่าใช้จ่ายรายวันมาก และนักเรียนที่สามารถรายได้พิเศษด้วยตนเองได้ มักจะใช้เงินไปในทางผิด บางครั้งก็ซื้อ

บุหรี เหล้า ยาบ้ามาลองเสพแต่ก็มีส่วนน้อย ส่วนใหญ่แล้วจะปฏิเสธยาเสพติดทุกชนิด เพราะกลัวและเห็นว่าเป็นอันตรายต่ออันตรายต่อสุขภาพและผิวกฎหมาย ลำดับที่ 2 คือ ประวัติการมีโรคประจำตัว ลำดับที่ 3 คือ การมีและการเข้าถึงสถานบริการ และสถานที่ต่าง ๆ

2.3 ปัจจัยเสริมที่มีผลต่อการทำนายพฤติกรรมในการป้องกันการติดยาเสพติดได้ดีที่สุดเป็นลำดับแรก คือ การมีครอบครัวที่อบอุ่น บิดามารดาอยู่ด้วยกัน และมีความรักความเอื้ออาทรต่อกัน การได้รับคำแนะนำที่ถูกต้อง และการสนับสนุนที่ดีจากบิดามารดา มีส่วนทำให้วัยรุ่นมีพฤติกรรมป้องกันการติดยาเสพติดถูกต้อง เหมาะสมในระดับสูง ลำดับที่ 2 คือ เพื่อนเป็นบุคคลที่มีค่าที่สุดสำหรับวัยรุ่น และวัยรุ่นจะรักเพื่อนมาก ดังนั้นหากบิดามารดาและครูแนะนำให้วัยรุ่นรู้จักคบเพื่อนที่ดี ก็เป็นการป้องกันมิให้วัยรุ่นหันเหไปนิยมหรือติดสิ่งเสพติดได้ ลำดับที่ 3 คือ ข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ ถ้วนแล้วแต่มีผลต่อพฤติกรรม การป้องกันการติดยาเสพติดทั้งนั้นสื่อที่เป็นคาบสองคม เช่น สารคดีวิธีเสพติด ภาพโฆษณาที่ไม่เหมาะสม ควรจะหาทางตัดและคัดเลือก สื่อที่มีคุณภาพมาออก และควรมีการรณรงค์ทุกรูปแบบทั้งในภาครัฐบาลและเอกชน โดยจัดทำอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องด้วย ลำดับที่ 4 คือ ครู ครูก็มีบทบาทที่สำคัญในการปลูกฝังทัศนคติ ความรู้ที่ถูกต้องแก่วัยรุ่นและครูควรทำตนเป็นที่เล็งที่ดี คอยประคับประคองให้เขาเดินตรงทางก็จะช่วยป้องกันได้อีกทางหนึ่ง สิ่งควรจะเน้นให้มาก คือปลูกฝังทักษะในการปฏิเสธที่จะไม่รับสิ่งเสพติดทั้งหลาย

2. งานวิจัยต่างประเทศ

โจนส์ (Jones. 1963 : 2538-A) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบทัศนคติและความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดของนักเรียนมัธยมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนกลุ่มที่ได้เรียนเรื่องยาเสพติด และกลุ่มที่ไม่เคยเรียน ไม่มีความแตกต่างในด้านทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติด แต่มีความแตกต่างกันในด้านความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด และนักเรียนหญิงมีทัศนคติต่อต้านยาเสพติดมากกว่านักเรียนชาย และนักเรียนที่บิดามารดาอยู่ด้วยกันนั้น มีทัศนคติต่อต้านยาเสพติดมากกว่านักเรียนที่บิดามารดาแยกกันอยู่

ฮาร์เกอร์ (Harger. 1971 : 6158) ได้ศึกษาถึง วัยรุ่นที่ติดยาเสพติดให้โทษในคนชั้นกลางของอเมริกา โดยศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างวัยรุ่นที่ติดยาเสพติดให้โทษกับครอบครัว แผนการเรียน คะแนนการเรียน การคบเพื่อน ความบกพร่องในการคบหาสมาคมกับคนอื่น จากกลุ่มนักเรียนชั้น 8 ถึง 12 จากโรงเรียน 3 แห่ง จำนวน 4,230 คน ยาเสพติดที่ศึกษา คือ ฝิ่น ยาที่ทำให้เกิดประสาทหลอนและแอมเฟตามีน พบว่า เด็กขาดความอบอุ่นจาก

ครอบครัว และพบว่า การศึกษาเพศศึกษาให้โทษทำให้ความสัมพันธ์ในครอบครัวด้อยลง คือ การศึกษาเพศศึกษาให้โทษทำให้พ่อแม่ พี่น้อง ห่างเหินออกไปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สโตคิลีย์ (Stokely. 1978 : 6026-6027 A) ได้ร่วมกับโรงเรียน และชุมชนในรัฐ แคลิฟอร์เนีย ทำการวิจัย เพื่อประเมินผลการป้องกันสารเสพติด โดยใช้การสัมภาษณ์และการสังเกตการณ์เพื่อประเมินจากผลที่ได้รับ และวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ผลการวิจัยพบว่าวัตถุประสงค์ที่บรรลุผลสำเร็จสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมในการป้องกันสารเสพติดของนักเรียน และผลงานของครู เน้นแนวประจำโรงเรียน ส่วนวัตถุประสงค์ที่ยังต้องได้รับการพัฒนา ได้แก่ การประสานสัมพันธ์ของชุมชน การมีส่วนร่วมในการวางแผนของนักเรียน และการจัดสรรเงินงบประมาณ

กอฟฟ์ (Goff. 1991 : 569 -- B) ได้ศึกษาปัญหาสังคม อารมณ์ อัตราการใช้สารเสพติด สุขภาพ การศึกษา ความปลอดภัย การให้เกียรติตนเอง ความล้มเหลว การวิเคราะห์ปัญหา ความคิดฆ่าตัวตาย พบว่า

1. นักเรียนชาวอินเดีย อายุ 12-18 ปี ดื่มสุรา 52.9 เปอร์เซ็นต์
2. นักเรียนชาวอินเดีย ใช้ยาเสพติดมากกว่าค่าเฉลี่ยทั่วประเทศ
3. ความรู้สึกในทางลบ 3 อย่าง ได้แก่
 - 3.1 ความรู้สึกไม่รักไม่สนใจผู้อื่นหรือไม่ชอบ
 - 3.2 ความรู้สึกโกรธ
 - 3.3 ความรู้สึกที่ไม่ดีต่อตนเอง มีความสัมพันธ์มากในกิจกรรมในทางลบ
4. พฤติกรรมและกิจกรรมที่มีค่านิยมทางสังคมที่ดี มีความสัมพันธ์กับการไม่ดื่มเหล้า ไม่ชกต่อย โกง ตกเถียง ลักขโมย ทำลายทรัพย์สิน หรือจี้แฉะ ในรอบหกเดือนที่ผ่านมามากกว่าตัวแปรอื่น

จากเอกสารและงานวิจัยที่กล่าวมาแล้ว พอสรุปได้ว่าเยาวชนเป็นวัยที่เสี่ยงต่อการเสพยาเสพติดได้ง่าย เพื่อน พ่อแม่ ครูอาจารย์ เป็นสิ่งแวดล้อมที่สำคัญที่จะชักจูงเยาวชนให้ไปในทิศทางที่ถูกต้อง ไม่ตกเป็นเหยื่อของสารเสพติดต่อไป